

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

CINSTIREA ISTORIEI

Cunoașterea, înțelegerea și cinstirea istoriei constituie una din dimensiunile de fond ale existenței noastre ca țară și popor, a acel filon viu, mereu proaspăt și revelator al unei vaste și omniprezente conștiințe în lumina căreia prezentul are un solid și edificator temel în fapta trecutului iar viitorul este un urias arc de boltă către care se înalță neîncetat chipul și cugetul patriei. Vasta operă teoretică a secretarului general al Partidului Comunist din România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, înscrie această cunoaștere și cinstire a istoriei ca o carte de capăt la neamului — printr-o orizontare de sprijin ale mersului nostru înainte, transformându-le în autentice și profunde calități ale spiritului patriotic, revoluționar. De la imaginea așezată și edificatoare a istoriei unice și pînă la relevarea trăsăturilor proprii poporului muncitor unic. De la acele permanente și răsculoase idei și sentimente care au edificat istoria s-a scris prin înesăși lupta, munca și viața poporului, pînă la marile evenimente care condensează în propensiunile lor energii și aspirații sociale, idealurile într-o necontenită forță și cu o necontenită putere de materializare, de transformare a lumii în realitate și de aici în universul umanității politice și sociale de o covârșitoare importanță.

Ideea de unitate și luptă formează axa mereu vie și trează a istoriei poporului și în această accepțiune științifică și ideologică, istoria este un fapt general al partidului ne-a relevat, prin memorabilele pătrunderi în esența și acțiunea istorică, înșiși substanța libertății, a independenței și a suveranității noastre. Într-o luptă de invățămintă pentru lumea de azi și cea viitoare. În sfera ideii de unitate și luptă se înscriu sublinierile și orientările sale privind abordarea trecutului și angajarea față de prezent și viitor, în sfera ideii de unitate și luptă acționează și se explică înșiși conștiința apartenenței noastre ferme la cauza progresului și civilizației, a furtării unei noi societăți pe pământul patriei. Către o astfel de înțelegere și asumare a destinului istoric și a rolului său în dezvoltarea națiunii noastre, înțelegerea și asumarea principiilor care au dat și dau un conținut nou activității practice, revoluționare, de transformare nu numai a țării, ci și a omenirii, a conștiințelor. Diaforurile frecvente ale secretarului general al partidului cu țara, cu fauritorii bunurilor materiale și spirituale, ating în permanență și acest univers în continuă mișcare al istoriei, ele însele producând istorie și fiind istorie la zi, în cea mai largă accepție. Semnificative din acest unghi sînt înesăși vizitele efectuate în aceste zile în unele județe, marile adunări populare care au

„Cinstim pe toți inaintașii noștri, pe Mircea cel Mare, pe Ștefan cel Mare, pe Mihai Viteazul și pe alții alții. Cinstim poporul nostru, adevăratul fauritor al istoriei! Cinstim revoluționarii, cinstim democrații, pe comuști, pe toți cei care, în diferite etape ale dezvoltării patriei noastre, și-au făcut datoria față de popor, față de patrie și n-au spus niciodată că e greu! Intotdeauna au spus: trebuie să facem totul, să asigurăm poporului prezentul și viitorul liber, să asigurăm națiunii române un loc demn în rîndul națiunilor lumii !”

NICOLAE CEAUȘESCU

Premergătorii lui Mircea cel Mare

O cercetare de o formulă insolită, în organizarea istoriografiei lui Fernand Braudel și a geografiei istorice a lui Gordon East, însă valorificând în spirit modern authtonie de la Hasdeu, Iorga și pînă la Gh. I. Brătianu, e aceea dedicată de Sergiu Iosipescu unui moment al istoriei românești de secol al XIV-lea, de dinainte de epoca lui Mircea cel Mare, făcînd, totuși legătura dintre acesta și Asăneștii „Balca, Dobrovlă, Ioanem” (Ed. „Militară”, 1960) e, sub înfățișarea de cercetare asupra unor voievozi ai Țării Românești pontice, din dreapta Dunării de Jos și de la Marea Neagră, un eseu, în toată puterea cuvintului, dedicat filosofiei istoriei, una dintre cele mai interesante producții de acest fel apărute la noi istoricilor, cure și tinăr și s-a manifestat pînă recent numai prin contribuții de cercetare specială (una dintre ele cuprinsă în culegerea de studii asupra „Constituirii statelor feudale românești”) ajunsă acum la o perspectivă foarte solidă, de tot nouă, adăugînd la examenul geografiei istorice un sir de precizări esențiale, extrase din istoria climatului, a raporturilor economice, a istoriei mentalităților. E o formulă de investigație conjugată, extragînd din mai multe discipline încheiate care se înțeleg una de alta, avînd în vedere că în general nu se poate trece; contribuția și fundamentată. Să adăug și o inteligentă critică a izvoarelor, de orientare radicală, aplicată la textul original pe care istoricul îl verifică prin rezultatele disciplinelor auxiliare.

Nouă e, mai întîi de toate, ideea de a face o istorie a unei „țări” românești de dinainte de coagularea statelor medievale. Astfel de cercetări nu sînt, totuși, de nefăcut și cine ar examina, cu documentația completă, evoluția țării lui Litovoi, a lui Semslava, ale lui Gelu, Memurmut, Glad, a voievozilor transilvăneni a altora de asemeni, ar face istoria adevărată și nu ipotetică. Cercetarea lui Sergiu Iosipescu e dedicată „Țării Cărvuna”, pe care sursele o localizează în Dobrogea românească și mai la sud, pe teritoriul unde locuiau odinioară geții și a cărei populație a trăcit romanizată. De altfel, regiunile de la nord de Balcani conțin, în cuprinderea istoriei, numeroase concentrări de populație de compoziție etnică românească și în lipsa studiilor aplicate asupra răspîndirii geților în Balcani examinările rămîn multă vreme turburi. Puterea substratului se dovedește, cu toate acestea, foarte evidentă și un examen al coagulărilor de populații, ajunse la forme de organizare stabilă și întreprind o tradiție, ar veni cu însemnate clarificări. Sigur este că „Țara Cărvuna” e o expresie a tradiției de organizare pontică a populațiilor autohtone și o scoborire în vremi ar explica această consolidare de teritorii politice care, e în principal, resurrecția unei tradiții. Act, ori poate mai la nord (în ceea ce Sergiu Iosipescu denumește „Țara românească de la gurile Dunării”) ar fi putut să fie statul „anonimului istorian” de la 514 î.e.n., act e poate teritoriul stăpînit, în jur de 450 î.e.n., de Charabon, act pot să fie localitate regatele geților protectori ai Histrii și ai colonilor pontice. Nu insist, aici o discu-

ACASĂ

Viața amintirilor

O carte de versuri rămase de la Grigore Hașigiu e un zeu la rădăcina lumbii noastre, născută parci pe o buclă de frînghie, l-a dat vamă pămîntului; în ea culorile se despart în umbre negre și venoase, prefigurările morții domină orizontul gândului, ape turburi merg în patru labe prin cîntece, căutînd înserarea, tristețea și poarta ce nu se deschide nici izbită de valul rugînd. E tristă și jefuită de înalțimi și scufundări, căci a fost scrisă, fără nici o îndoială, numai în ceasuri de amar, cînd gena lui Grigore, improspetată nu de vin, ci de-o durere uscată, îngîna

aceluș sus desigur s-a născut necerătorul lui de vultur imbrășiindu-mi bruse rinchi...

Fiecare om trăiește, probabil, jumătate din zi sau din noaptea pe fața nevăzută a lumii. Firea ne ascunde acolo, de cele mai multe ori, chiar împotriva voinței noastre. Timp de treizeci de ani l-am cunoscut pe Grigore dărînt numai poeziei, vinului, prietenilor. Era un lujer de pasăre zburînd vertical, era atitudinea cea mai veselă în fața vieții, pe care niciodată n-a mințit-o, sau n-a dăsnănit-o. Ca să observ acum, umil, că își are și el „clipa din clipă” cînd se înăbușea; auziți-l!

Fănuș Neagu

Continuare în pag. a 7-a

JURNAL DE POET

COȘBUC

S e implinise luna aceasta o sută douăzeci de ani de la nașterea lui George Coșbuc, cea dinții clasiciate lirică a sufletului românesc pleind din satele Transilvaniei, marea neamului nostru.

Așa cum Grigorescu, contemporanul său în efortul de a exprima sufletul țăranului român, se va pătrunde de ritmul casei țăranesti prăspăt văruită peste tencuiala aruncată în bătaia inimii intru durată, și de lumina frescelor tradițiilor noastre medievale, Coșbuc, într-un dăh cu ai săi, simte nevoia de a se sprijini pe lucrarea uriașă intru lătinătate și spiritualitate a

cărturarilor Scolii Ardeleni. Roma cea Mică salută de Eminescu; Samuil Micu, Petru Maior, Sincal avuseseră un stil de viață pidiutor, și Coșbuc se simte obligat să-și dubleze genul poetic de truda cărturărească pe măsură.

Eram deschis celor două Rome și spiritualitatea transilvană premergătoare Unirii celei Mari în contact întăritor cu țările occidentale Latine și mai cu seamă cu Roma.

Coșbuc va traduce în aresl ceas Divina Comedie sufletului nostru, satul românesc exprimiindu-l în ce are mai scosin, adică nădăjduitor. Unora poate li se pare că nu le mai plac țăranțele lui Grigorescu sau Nunta Zamferei, dar era un ceas care își căuta pacea de fond intru refacerea existenței comunitare și vor rămîne piloni ai clasicității noastre.

Coșbuc în poezie este o izbîndă de nedisturs.

Ioan Alexandru

Țara, ca o imensă și miraculoasă carte

S tau pe un pisc de Carpați, într-o splendidă zi de toamnă și privești în jurul meu, prin clarul amplificat de soarele în amiază, contururile Patriei, din țările Moldovei și-ale Transilvaniei, zurgărite cu vîntulețu al codrilor, pînă în orizonturile sudice, irizate de albastrul peren al Dunării și al Mării.

Totul vine spre mine ca o imagine politeromă, familiară, care îmi integrează încet ființa în dimensiunile ei. Totul vine dinspre Țară spre sufletul meu ca un cîntec de dărmul și de-acum, ca un poem polifonic, creștînd din adîncuri de gîli spre azur, pe unde nevăzute ale adierii din ceasul de deplină biruință a zilei. E ca o uriașă respirație a pămîntului românesc, învîlindu-mă într-o duloasă revădare de sunete și culori, într-o lungă fluturare de falduri racoroase, nîngîietoare.

Susur izvoare, freacă de păduri, munții, luncile, cîntă inimile oamenilor. Păsări mari, rotitoare peste pluşele virjuri, poartă cu ele cîntecul în țări, răsfrîndu-l cu bălăile ritmice ale aripilor peste vînturile de sub zborul lor avîntat.

„Stau cu fata spre Ceahlău. Îi zăresc, nu-l zăresc? Departat, prin aburii verii, îi descopresc culmea brumărie cu luciri de nestemate, ca o cușniă vovodădă. Privirile îmi luncă în sus și în jos, peste obicme și cîmpurile moldave, brădate de ape cu vechi denumiri. O, cită istorie, cită geografie, cită frumusețe! Sufletul meu se deschide — amplă cutie de rezonanță — vibrînd intens la cele mai sensibile soapte, murmure și ecouri. Și, deodată, parcă aud trumpid pe strune de tîrni și codri unul din, cîntecele acelea atît de scumpe inimii mele. E „Balada” entuziasmului jiu al plaurilor buco-

Ion Segărcăeanu

Continuare în pag. a 2-a

ATITUDINI

Actualitatea romanului (II)

de Ion Lăncrănjă

R omanul românesc contemporan există, ni se spune, el a cunoscut și cunoaște o eflorescență deosebită, datorită (fi- rește, în primul rînd) sprijinului acordat de critica literară, care a reușit, cum-necum, să-și impună în fața cîltitorilor (cîltitorii, cei drept, sînt penenți mai rar și cu glas ceva mai scîzut), reușind totodată să-l determine să se modernizeze, să se sincronizeze cu cele mai noi cuceriri europene (ba chiar și nord-americane, ba chiar și sud-americane), critica literară avînd, sînte, un rol de avangardă, pentru întreaga literatură, nu numai pentru roman, pîrtile deschise de critică în hîțșurile de idei ale epocii avînd o valoare epocală.

Din nefericire însă, se precizează imediat, romanul contemporan nu are „valoare estetică”, el există, dar e în „curs de dezvoltare”, dacă nu se chiar „subdezvoltat”. De ce? Pentru că a înclecat, cum spunem, unele domenii adiacente, pentru că a abordat cu îndrăzneală și luciditate probleme complexe ale epocii (fără a cere rabat artistic, cum se obișnuia pe vremea „realismului în trei trepte”); pentru că și-a asumat deschis răspunderea angajării (fără a se justifica în vreun fel, fără a cere aprobări de la „esteți”); pentru că a privit și privește trecutul cu ochii prezentului nostru socialist (legitimîndu-l în acest fel, atestîndu-i complexitatea); pentru că și-a asumat sarcini educative și formative (fără a deveni didacticist și pliciteșor); pentru că a fost și este obsedat de relieful adevărului (fără a neglija metafora, fără a ocoli simbolul, ajungînd, dimpotrivă, la simbol și la parabolă, edificînd însă, nu dezarteculînd, continuînd tradiții de seamă ale prozei românești, fără a îngîna experiența prozei moderne din alte țări).

Dar toate acestea, se poate obiecta, sînt meșteșug, sînt cîștiguri ce se cer dezvoltate și nu înăbrusite, sînt deschideri care pot duce la o adevărată și nemaiîntîlnită dezvoltare a romanului românesc.

zante) e liber la urma urmei să le dea o replică nimicitoare (pe care să nu mai fie nevoit să și-o impună cu ajutorul tovarășilor ai cooperatorilor de la „Industria textului”). Nu știu cum se face însă că unora le pierd glasul, cînd scriu roman, ceea ce înseamnă că programele nu au prea-mare valoare, dacă o dau înaintea creației, dacă nu sînt puse cu adevărat în situația creației. Ceea ce înseamnă, de ce să nu mai ascundem după deget, că lipsa de vocație rămîne lipsă de vocație, chiar și atunci cînd se afilază unor cooperative cu firme strălucitoare, mai ales atunci, suplinirea ei prin agresivitate, prin gălăgie multă, fiind absolut obligatorie, în asemenea cazuri, dacă avem în vedere jocul inevitabil al compensărilor.

Cea mai clară dovadă că lucrurile se desfășoară „în fals” în cadrul acestor dezbateri (și cu alte prilejuri), o constituie felul cum e privită modernizarea romanului, în sine și pentru sine, print-o repliere strategică „în artisticul pur”, prin cultivarea imitației, print-o experimentalism mai mult sau mai puțin desuet. Modernizarea e necesară, dacă avem în vedere obligația de a surprinde, de a cuprinde în roman (și prin roman) o realitate nouă și complexă, mult mai densă decît realitățile din alte perioade istorice, capacitatea înșăși a omului de a gîndi și de a reflecta sporind enorm în lumea de azi. Dar dacă socotim această necesitate ca pe o simplă și captivă posibilitate de a exersa, în

Continuare în pag. a 7-a

Puntea de legătură

O disociere și deci, implicit, o neconcordanță se săvîrșește frecvent atunci cînd aducîm în discuție raportul dintre conștiință și existență. Nu este vorba numai de binecunoscuta rămîneri în urmă — inevitabilă, dar, aș adăuga, nu și fatală — a conștiinței față de existența socială; procesul există cu adevărat, așa cum există, la scara întregii națiuni, și strădăniile cuvenite, gospodărești pe cale, pentru redresarea pe cit posibil a decalajelor.

Din înșăși considerațiile de mai sus, așa sumare și fără altă pretentie decît aceea de a servi drept paragraf introductiv, se poate deja extrage o primă concluzie; concluzie care nici ea nu are altă valoare decît una de punct de plecare. Spunem adeseori, și pe bună dreptate, că existența noastră interioară, tot așa cum, în rîndul ei, existența „din afară”, supusă decî examinării celor din jur, trebuie să fie o proiecție firească a celei întime. Or, asta nu înseamnă decît o recunoaștere necesară a legăturii și a neputinței de a separa cele două concepte, amîndouă părți componente ale aceluiași ansamblu, posibil de contestat. Orice disociere, ca să poată deveni operantă, trebuie să pornească de la ideea că mai de mult, înaintea ei, a existat o a-so-ci-e-re. Și că, prin urmare, separarea înșăși este un act temporar, dincolo de care părțile vremenice izolate tind să se reintregească, re-

Dumitru Matală

Continuare în pag. a 2-a

Artur Silvestri

Continuare în pag. a 8-a

● În acest număr : ● Noua geografie literară ● Articole despre volume de ● Eugen Uricaru ● Constantin Zărnescu ● Doru Munteanu ● Dumitru Ion Denciu semnate de N. G. Grigorescu ● V. Măvoieci ● Constantin M. Popa ● Z. Cărlucea ● „Castelul albastru” — proză de Gheorghe Schwartz ● Poezii de ● Marius Stănilă ● Sandu Stănescu ● Dumitru Urdrea ● Iulia David ● Rembert de Nicolae Stoian ● În treacă ● Postă redactief de Ion Gheorghe

MARIN SORESCU: «Ușor cu pianul pe scări»

„Ușor cu pianul pe scări” este un titlu năstrucnit pentru un volum de critică, totuși foarte potrivit pentru ceea ce conține o carte de critică scrisă de Marin Sorescu...

servăm că Marin Sorescu preferă o generație anterioară, dar nu cea imediată, care practic i-a fost nașă, ci una dinaintea, destul de risipită la un moment dat...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație...

Puntea de legătură

Urmare din pag. 1

găsindu-și prin unificare ansamblul armonios. Dacă nu mă înșel, Ibrăileanu spunea undeva că, pentru a trece în ochii celor din jur drept un om integru, de caracter, este de ajuns să nu faci concesii în impuritatea gândului...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

Ca o imensă și miraculoasă carte

Urmare din pag. 1

viene, născut într-un sat cu zumzetul albino-ler în nume, contemporan al lui Eminescu și Irate gemând al acestuia într-o simțire, întru durată de „Cipria”...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

În genere, Marin Sorescu urmărește efectele, chiar și titlul fiind o găselniță de efect. În realitate autorul cărții nu ridică plane ci încearcă să scrie pe apă...

În genere cum am spus, pe Marin Sorescu nu-l intimidă nici un pian și nici un reper. El construiește dezvoltat: „Maiorese s-a bătut” pentru Eminescu, pentru Creangă, Caragiale, Slavici...

M. Ungheanu

În zare, văd mijind brul azuriu al Dunării-stăbulului fluviu ce-și trece herghelile de capătare prin turbinele hidrocentrale de la Porțile de Fier...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

PROZA

ÎN AȘTEPTAREA EVENIMENTULUI

VASILE BOGDAN

EVENIMENTUL

Editura Eminescu

carte fără ecou critic, merind însă — macar — o consemnare; mai ales prin ceea ce promite, deslușind semnele unui talent care se cuvine urmărit.

Implinit în prezentul imediat. Evenimentul lui Vasile Bogdan oferă de fapt lungi secvențe rememorative. Ceea ce se anunța o călătorie obișnuită pentru un grup ocazional devine — prin forța împrejurărilor — un test al rezistenței și solidarității...

STUDII

MONOGRAFIA UNEI VICTORII

Asa cum constata recent J. Popescu-Puțurici, „ca și în cazul altor mari aniversări istorice, sărbătorile din inițiativa directă a secretariatului general al partidului, au versarea domniei lui Mircea pilejește nu numai o simplă evocare a unei epoci istorice și a unei personalități politice...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

confortul psihic. Evenimentele care încearcă acest echilaj ocazional, învață lecția solidarității, devin filtru indoielilor, egoismului, zăului suferesc. În pofida descrierilor reportajice, evenimentele se prezintă totuși ca contururile; situațiile-limită iveră risipind în na unei deplăsurii favorizată nu doar acumularea tensiunii, ci și nevoia de comunicare...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

Adrian Dinu Rachieru

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

Dr. Dan Zamfirescu

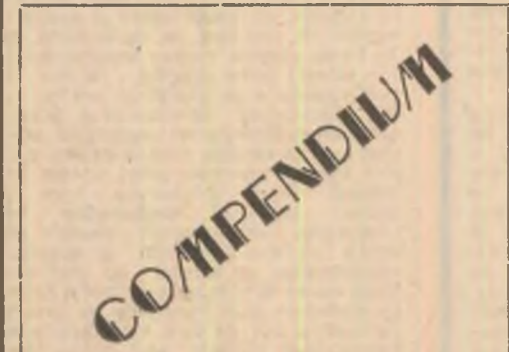
„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

„Ușor cu pianul pe scări, este o carte de comentariu critic liber în selecție, liber în modul de abordare, liber în gestulație, Marin Sorescu are plăcerea de a țurți fesul intonației solemne...

● In tabloul criticilor literare un loc mai puțin important pare a-l avea romanul istoric, cultivat, după unele estimări, de mai puțini autori decât, în alte perioade: pe fondul unei invazii a unei anumite proze scurte și a cultivații unor eseuri de un nivel literar pronunțat experimentalist, proza de inspirație istorică pare a trece, cel puțin la tineri, printr-un moment de eclipsă. Totuși această impresie nu este cu totul justificată: cărțile care sînt a o valoare în sine și chiar dacă o parte din ele fac parte din categoria celor care asigură unei literaturi continuitatea în datele ei esențiale. Alți Constantin Zărnescu, cit și Ion Dumitru Denicu și Doru Munteanu, sînt autori care merită un examen mai amănunțit decît se face de obicei. Alături de

aceștia, proza lui Ioan Dan Nicolescu, Vasile Andru (din „Noaptea împăratului”), Ștefan Agopian, a altora de asemenea, indică un interes considerabil pentru dimensiunea istorică a spiritualității românești. A studii, prin intervenții critice, aceste creații, e, fără îndoială, o contribuție activă la ideea promovării unei noi geografii literare românești, pe care „Lucațărul” a propus-o și o urmărește atent; cu atât mai important este o inițiativă precum aceasta cu cit se aplică asupra unei secțiuni a literaturii tinere, care înseamnă, în bună măsură, direcția de mișcare a literaturii românești. „Avenim neacă, cu care ne putem mîndri — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu. În condiții grele, poporul nostru și-a păstrat ființa națională. În această parte a lumii el a fost un factor de progres și civilizație, și-a adus contribuția la

mersul înainte pe calea unei vieți mai bune. Iată de ce, noi comunistii, cîndtînd pe cei care în trecut și-au dat viața pentru fericirea poporului, tragem din lupta lor învățăminte pentru prezentul pe care-l făurim și totodată pentru a pune bazele viitorului, educăm tineretul în spiritul dragostei și respectului față de lupta și munca înaintașilor. Numai așa tineretul nostru va învăța să ducă mai departe ceea ce au făurit înaintașii, ceea ce făurește generația de astăzi, să păstreze ca lumina ochilor și să întărească independența și suveranitatea patriei noastre.”

Importanța acestor indicații nu a putut să nu aibă în conștiința romancierului timpuriu un ecou puternic: proza de inspirație istorică poate fi considerată, la autorii mai noi, ca fiind unul dintre cele mai sigure temelii ale valorii.

NOIUA GEOGRAFIE LITERARĂ

Dincolo de legendă

Nu este ușor să scrii despre acest mare roman care este „1784. Vreme în schimbare”. Cînt cu maximă încordare, poteca sensibilă de pătrundere spre sufletul autorului se lasă greu găsită. Vreau să spun că starea umană pe care ne-o propune Eugen Uricaru pînă la un punct limită un gust nedefinit, nu mă cucereste. Fina acolo unde autorul se opune cu înverșunare mitului polemic și cu tendințele romantice aplicate conducătorilor răscoalei de la 1784; pînă acolo unde lumea simbolică structurată de la sine nu este acceptată. Trebuie să vină rupearea zăgăzului interior din partea de dinaintea cărții, cînd, eliberat parca de prejudecăți, autorul aleargă tumultuos după personajele sale pînă la mers aureolă eroică, lăsîndu-le să intre ca de la sine în tiparele mitului celui mai comun, cel critic, evitat ca o strategemă de la început. Eugen Uricaru caută adevărul faptic și pe baza lui construiește o narativă tradițională în esență, modernă calitativ. Romanul are ca cheie de imbinare a construcției ideatice un concept, cel de trădare. Eroii principali, Nuț Măties și Horea, înțelesul răului de la Viena îl trădează pe Horea. Ofiterul-fantomă pe care documentele ni-l arată ca însoțitor al capului răscoalei îl trădează, în roman, pe Horea și pe Nuț Măties. Cauza însăși a răscoalei lui Horea este trădarea românilor de către români: pe lângă lupta împotriva pe care le fierbe răscoala — ștergerea datoriilor, înrolarea în regimentele de graniță, împărțirea pămîntului, libertatea, etc. — acesta este cel mai important: distrugerea nobilimii române maghiarizată. Prin înfrînarea, de către papalitate, în acord și consens cu politica austro-ungară — a celui mixtum compositum grotesc ce se numește biserica unită, nici ortodoxă, nici catolică, românilor transilvăneni care și-au trădat ritul răsăriten și s-a oferit posibilitatea de terația socială spre treptele nobiliare; ei au trădat, de fapt, marea masă a poporului românesc ce ținea de legea cea veche a pămîntului. Pe ei îl urmăresc înverșunată răscoala — care găsește, într-o măsură simplă, metoda de a-și face dreptate: cum atacă și cuceresc o cetate nouvegăscă, înprovizăză biserici sub cerul liber, aduc preoții ortodocși și-i pun să-i boteze în masă pe românii trădători care, odată cu religia, își părăsiseră neamul și datinile, trecuseră cu limba și moravurile de partea „ungurilor. Execuții sînt numai aceia care refuză aceste legături de întărire a legea cea veche, care persistă în trădarea săvîrșită de ei înșiși ori de tații și bunicii lor (unitarianismul s-a instituit, fapt semnificativ, cu numai două generații înainte de momentul Horea). Eugen Uricaru insistă cu tărie asupra acestui aspect al răscoalei lui Horea pînă la evenimentul în ecuație românească, făcînd din vărsarea de sînge a anului 1784 o izbucnire a sentimentului național prin rețeaua grea și deasă aruncată înșelător asupra neamului românesc din Ardeal.

rea acelei legi monstruoase care le permitea românilor să devină ne-români. Și totuși, acestea fiind faptele, Nuț Măties fiind și trădător și înflăcărat corifeu al răscoalei, se cere o altă interpretare a lor. Autorul o propune — și este una justă: nu se cădea ca Horea să fie prins de către străini, ca un tîlhar oarecare. Dimpotrivă, chiar poporul lui, chiar rudele lui de sînge îl oferă spre judecarea dreaptă pentru a se arăta din ea că dreptatea este de partea lui Horea. Nuț Măties împlineste o poruncă mai adîncă, împlineste spiritul de dreptate al poporului său. Iar cînd a rezultat judecării lui Horea să se substituie lui Horea (cel doi veri seamănă foarte bine între ei la fizic) fiindu-i teamă că acesta nu va ști să moară demn în fața poporului său. Trebuie să coborîm în straturile pre-cristine ale conștiinței populare pentru a înțelege mai bine acest gen. Îl vom reuși să găsim, în biografia lui Agamemnon, care și-o sacrifică pe Ifigenia, fiica sa, sînge din sîngele său, constient de trădarea ale cărei urmări trebuie să le îndure (de aici și se va trage moartea) — pentru a împlini un comandament divin și uman în același timp; și de aici — dacă zeii și a permite armatei să se desprindă de țărîm vîntos al Aulidei. Nuț Măties realizează, împreună cu Horea, „Jugul Atrid”, Agamemnon și Menelaos, cei doi comandanți ai expediției troiene uniți prin sînge și prin destin. Nu este „trădare” jertfa de fiare pe care o aduce el, ci fapta controlată, constientă (ori nu), echivalentă cu cea a comandantului care-și taie brațul în fața armatei pentru a spăla, în sînge, un eșec. Astfel încît paleativul mitului critic nu funcționează în cazul relației Nuț Măties-Horea. Autorul s-a ferit de mit, a curățat cu cea mai mare atenție terenul de tufisurile simbolice — pînă cînd a ajuns la metalul adevărului. Din scintile ieșite la acest impact el alege, în final, o formă mitică ce nu este tocmai potrivită. De altfel, personajul îl scapă de multe ori din mînă depășind, cu de la sine putere, modelul.

Iată o lectură eșuată a romanului „1784. Vreme în schimbare”. Eșuată conștient, desigur. Eugen Uricaru dorește o împăcare, peste toate obstacolele, cu tradiția populară ce a făcut din martirul lui Horea un al martiriu al lui Crist. Autorul cedează mitului fiindu-i copleșit în cele din urmă, de persistența mitului în jurul celor trei martiri al anului 1784. Tradiția, implicată lecturii, îl ajută. Dincolo de această față a lucrurilor, însă, Eugen Uricaru construiește un alt model, mult mai coerent, mai pur, adevăratul simbul a răscoalei. Este modelul conducătorului în conștiința românească, dorință surdă a românilor de a avea un voievoz (reziduu sentimental de pe vremea voievozilor care a acționat în dublu sens: pe de o parte l-a făcut tot timpul constient de unitatea lor, pe de altă lă-a sedus spre credința deșartă într-un împărat și o Viena de departe), conștiința ancestrală a unei porunci, a unei chemări către unitate pentru a acționa. Horea nu există între răscoala, el sălășuiește undeva, în mînt, retras precum Zamolxe peșterii de neștiut. Toată lumea dorește să-l vadă, să știe dacă are scrisorile despre care a vorbit, să le citească în fața tuturor. Care sînt poruncile lui Horea? Nuț Măties este dublul acestui spirit ascuns: el coboară în lume, vorbește, îndeamnă. Care sînt poruncile lui Horea? El le inventează pe loc și fiecare om își dă seama că acestea sînt poruncile pe care toți le dețin. Horea este un principiu, „împărățitul” ce păstrează scrisa; absent, el este redescoperit de către fiecare multime în parte inventat, iar scrisa se citește de la sine, puterile latente ale neamului (potestas) se canalizează spontan cînd apare necesitatea unei porunci, a unui „împărat” (imperium). Ai zice că funcționează, în conștiința eroilor lui Eugen Uricaru, vechiul drept latin care a „forma poporului” și „formulă potestatum imperio” și el funcționează, fără îndoială, pentru că în conștiința populară este încă viu. De ce și-a ars Horea scrisorile de la Viena de la Iosif al II-lea, preferînd să moară tras pe roată decît să desconfieze gîndul său de cuns al împăratului? Ce, dovadă mai mare de încredere în acest nume magic, decît sacrificiul de la Alba Iulia? Blefii împăraților ai Austro-Ungariei au intrat în legendă nu prin popoarele din imediata apropiere a scaunului lor auriu, ci prin poporul român, printre singurele din fostul imperiu care au avut sentimentul imperial — pentru că-l păstrează ca pe un dat etnic esențial în ființa lui multimilenară. Acest sentiment se dezbate în romanul lui Eugen Uricaru — la un nivel eseuistic elevat, fierbinte.

Nicolae Georgescu

Istorie și viziune

iesirea la mare (Editura Dacia, 1985) a lui Constantin Zărnescu este un excelent roman de atmosferă, construit modern, prin tensionarea discretă a numeroase falii simbolice dispuse în jurul unui concept care nu poate fi alterat. În schimb, aglomerarea de fragmente acționale și detalii psihologice, sondarea — trează la culoarea locală — a rupturilor interioare exact în momentul în care agonia nu face încă speranță înofensivă, aparatele așu și stilistic împregnat reflexiv și așu în scena spectacolului unei lumi în derivă, clătănire și sau prăbușire a orizontului simbolic. Este radiografată criza spirituală a unei colectivități nord-dunărene în contextul ce prevestește cel de-a doua război mondial. Timpul și omenia își pierd din mîncă, dispără familiaritatea cu lumea și întîmplările ei, codurile folclorice amplifică o istorie colectivă pe fondul panicii, căci peste tot sînt și apar noi semne: oamenii încercă zilele calendarului ortodox, somnul este clesos, chinul ard sonde de petrol, se prăbușește un avion incendiat exact peste proprietarul de așie care avea de gînd să-și curme zilele fără o pricină anume, alunecă pămîntul, femeile se expun cu nerușinare, Dumnezeu caută să ducă pe unul sau altul în ispită, drept care umbra dezgîzit în contabil de moșie („împreună cu un inger de al său; ori cu Dracul?”), dar mai ales invazia cărbușilor predispuși la indelentieri infantile, căci fiecare avea ca tîntă un cărbuș, așa spune chiar un ideal mărunț și în Prin-deschise și roz”. Dacă la cronicar și în Prin-deschise lui Eugen Barbu lăcustele anuntă foamete, secetă, pustiere, cărbușii lui Constantin Zărnescu sînt semne satanice, grăbesc distorsiunea codurilor folclorice în lecturarea a tot ce se petrece: faptele sînt suocate în interpretări fabularii, realul devine pretext de salt în halucinație, bintuie groaza, sentimentul de culpabilitate este sufocant, evenimentul și pus „pe seama făcîtorului diavol-

lești”, ceea ce înseamnă că „timpul este aproape”. Dogma creștină care, în condiții fierești de viață colectivă, s-a împlinit cu structuri păgîne și folclorice esuind într-un fel de zădărnici, apasă de data aceasta cu un soi de schemă a recuminții morale, ca tehnică a salvării; funcționînd, deci, ca un cod inflexibil minuit în lecturarea epitelilor. Dar, pe lângă cei care așteaptă semnul iertării, aspirînd la o re-sacralizare a interiorității, există simptome de substituție a zeilor: „în noi este legea, și în veșmintele noastre” spun cei care trăiesc rafinat clipa, ca și cînd nu ar fi minie, ascund disperarea în voia și o senzualitate ce doar stîrniță, dar nu consumată, chiar dacă femeia e nou Isus și bărbatul Ioan Botezătorul. Sînt în romanul lui Constantin Zărnescu viziuni apocaliptice asupra formelor extrem-relativiste de prăbușire dimenșiilor psihanalițe nu e desăgurată a picturalitate a decadenței, ci, în acord cu rigorile lumii românești, desconfiind doar ambiguitatea rolurilor de către unele personaje și senzualitatea sterilă, nefinalizată, ca indicii ale crizei spirituale colective.

Varatorul este părintele Constantin — uitat de oameni și dizgrațiat de monarhi — ajuns clopotar: romanul cuprinde ceea ce el vede și gîndește — alterînd amintiri, vedenii, percepții în stări de somnolență — din turnul său, după a cincea zi ce urmează nopții de 15 aprilie '36, cînd mare de oameni așteaptă „mînuirea cea salvatoare a învierii”. Multimea are nevoie de cirje sufletești. Pătrunzătoare este capacitatea lui Constantin Zărnescu de a prinde în gesturi și creionări expresive resorturi psihologice, specifice mediilor noastre tradiționale, ce sînt activate în

Vasile Macovicu

Continuare în pag. 7-a

„Marele Mircea Voevod” — sculptură de Ion Irimescu

Intuiția constructivă a evocării

tot mai vizibilă că tînarul prozator va-toros nu mai e un factor de texte, care, sugîndu-și dezvelit și condeit (vorba lui Eminescu), pune ochii în încercări de spirit și cultură, de exhortativă individualitate moral-artistică, frecventînd tonate modalitățile și manierele epice și trăgînd din elementele unui demers propriu, capabil a pune în vibrație originalitatea ideal-artistică, diferența specifică, mesajul inconfundabil. E, de altfel, de domeniul evidenței că, fără cultură, scriitorul român s-a dovedit, de atîtea ori, facil și naiv. Critici de limpede și spontane ar fi, facilitatea (naivă) rămîne tot naivitate (facilă), proliferînd în umbra modelelor ca o mică poză de rivină și veleitarism... Naivitatea, capriciul, lipsiditatea facilă și aleatoriile nu mai sînt titluri de glorie, ci semne de suficiență și limită, tot de atîtea ori într-o formă mimetic-industrială.

Un criteriu fondant de fapt, al veritabilității prozastice este și eliberarea de marile obsesii culturale, care, cînd nu sînt epigonice, sînt pur și simplu fenomene de diletanțism, de amatorism literar. Două sînt, asadar, capcanele majore ale prozei tinere de azi: experimentalismul/textualismul (o grauitate filologică în sine ce nu spune nimic, cu spectrul enunsiu al precedentelor de aieura) și cantanarea epigonă, pastişură (care se vrea, uneori, replică miorogieră cînd nu e hazardată și aleatorie) în orizontul marilor obsesii culturale (Călugăre, Kafka, realism magice sud-american). Dacă prima alternativă rămîne în totul un fenomen de înțepant artificiu filologic, cea de-a doua (să-i zicem, decamdată, „obsesia Borges”), constîndu-se într-o „etapă de ucenicie artistică”, poate oferi, cînd întîrziează cantanarea nu e durată, ci provizorie, surpriza unei decomplexiări fertile, interesante... Mai productivă s-a dovedit a fi, la noi, în anii din urmă, „obsesia Caragiale”, care a degenerat, uneori, în... modă (irresponsabilă sustinută de o perie critică) și asta azi, cînd spiritul vremurilor ce le trăim, merge spre dramă și tragedie... Valabilă rămîne, totuși, imperativitatea unui sens: de la o proză a Cărtii la o proză a Vieții, pentru a nu reedita un cervantesesc Lepanto simbolic (cum se exprima, recent, într-un frumos eseu, din „Lucațărul”, Constantin M. Popa).

„Dăruit cu simțul limbii și, capabil, deci, de prestigiativitate etimologică, de constructivitate stilistică originală, Ioan Dumitru Denicu e, între tinerii prozatori de azi, un nume remarcabil (o identitate dificil-prozastice, mai puțin frecventă de critică). În cadrele unor evocări românești consistente (Luminile zeitei Bendis, 1993; Identitățile lui Litovoi, 1995, prozatorul întrecînt, în regim istoric, aceluși mediativ discret, reverberînd motivul senzorial esențial ale dărilor noastre. El preferă aceluși reliefuri factologice de fel enigmatic asupra cărora cade „lumina” învăluitoare-transfiguratoare a evocării prozastice. Se naște, în acest fel, o realitate literară, secundă, dar consistentă față de realitatea istorică, mai întodezua schematică, sumară, de o fatală precaritate informațională. E, aici, încă o dovadă că, pornind de la un set de date istorice relativ mic, dar esențial, literatura nu face decît să desăvîrșescă, pe baza unei sigure intuiții constructive, imaginea întregului (în cazul de față, două epoci distincte). În acest sens lucrează simțul „istoric” și „filologic” al prozatorului Ioan Dumitru Denicu și acestui tip de viziune epică aparțin prozele sale. Romanele sale nu concurează istoria (nici nu-au cum), nu o suplinesc, ci o pun în portativul unei evocări, deseri poetice, unde se ridică o întreacă înflorescență factologică și evenimentială, verificîndu-se în acest fel, încă, veridicitatea (posibilă) a evocării poetice.

Primum s'au roman, Luminile zeitei Bendis,

plasîndu-și acțiunea în epoca lui Burebista, evoca figura celebrului Acronon din Dionysopolis (v. și „Călugărele spre zeii de Mihai Diaconescu), un fel de „ministru plenipotențiar” (V. Părvan) al geto-dacilor, om de vază și diplomat de carieră, hotărît să concilieze între Dacia Regală și Pompei, după cum grăiește vestita-i inscripție epigrafică. Substituitul „discurs elen” despre marile regie Burebista”, cartea lui Ioan Dumitru Denicu ne restituie, în regimul literaturii, într-o vibrată și melioasă evocare (tînarul critic Nicolae Georgescu o apropia de cudența și vibrația frazei părăvniene) o epocă și efortul prozatorului să în-deapă nu numai spre etimologie, onomastic și toponimic, dar mai ales spre o aproximare veridică, de cont propriu, în spiritul aceluși „noie ale „traducătorului” ce tes realitatea paginii în ghegheștii aceluși tip de evocare fumigînd iluzia „reconstituirii”.

Identitățile lui Litovoi (1995), într-o exhortație mai decențiată, evocă o epocă mai apropiată, aceea a cnezatelor și voievozdatelor românești din secolul al XIII-lea. Subiectul, mai puțin frecventat, se bucură, în vremea din urmă, cînd cercetările de medievistică au adus noi date privitoare la epocă, din interes literar crescînd (amintim lucrarea dramatică a regretatului cărturar țirguș Ion N. Rădol, „Liton Vodă și Bărbat”). În precedentul roman, I.D. Denicu nu urmărise numai relațiile geto-dacilor cu populația răsăriteană a bastarionilor, dar folosea chiar un bogat material de istorică antică (Dio Cassius, Strabo, Iordanes...). Da chiar rezultate recente ale unor cercetări de tracologie, interesul manifestat față de substratul limbii fiind pretutindeni susținut. Și de data aceasta autorul se dovedește informat în chestiuni de cartografie, istorie, onomastică, toponimie, etimologie, etnografie... Acest set de date, oricînd verificabil, merită a fi implementat în evocarea poemătică a ceea ce are veridică spațio-Evenimentială, e, totuși, sumar și incorectabil, prozatorului rezervîndu-și toată libertatea de a imagina acțiuni și zăravă caracter, dar mai ales în a pune această apropiată poemă epică în cutia de rezonanță a meditației istorice.

Este aici o stilistică a reținerii, un ecart transfigurator susținut, din teama de a nu fi prea cursiv și diluat în explicită și înțelesuri, metode, totul mergînd spre o temperanță structural-stilistică. Această savoare propozițională, ajutată de o întrecută punctuație normativă și în formă intențivă stilistică, îndreptată spre exprimarea metaforică, în general spre o figurare imagistică, filtrată în regimul unui constant și participativ lirism.

„Culoarea locală a textului provine nu atât din adormerea lexicală a textului (pentru a pune formă pe teren propriu este convocat „subsoiul explicativ”), cit din aceea stilistică învăluitoare, sui-generis a rostirii. Propoziția urmează o cadență figurativă, răsucindu-se după metafore și simbolurile exprimării laconice, dar și după o concordanță de timpuri verbale înecșantă. Ceea ce nu înseamnă că pe dedesubtul acestei tesături stilistice nu există o comunicare de sensuri, o coerență iterativ-descifrabilă, u ecou de relații multiple cu realitatea complexă a textului. Prozatorul a intuit că, în o proză de asemenea felului, retorica evocării are este-liceste efecte dezastuoase și efortul său enunțativ-intrîncese se îndreaptă spre atenuarea expresivității, fără relief inspie o densitate de concepție narativă, lucrînd nu atât la nivel lexical, cit în regimul sintaxic.

Romanele lui Ioan Dumitru Denicu descătușează poezia unor evocări istorice în felul specific și diferentiat al unei modalități, aptă a impune un talent prozator de concepție.

Z. Călugăre

Zilele istoriei

fără să cultive planurile metalextuale. Doru Munteanu introduce în poezia sale reflectii circumscrise unei poetici importante deosebită pe care romancierul o acordă povestirii ca principiu oronator („Po-vestirea e necesară gîndului rostit sau nerostit, e roștii epică al vieții”), precum și momentul unic al creației resimțit ca „stare de urgență”. Proceul demitragic al aflării „adevărului despre tine și oameni” este transcris aproape identic și în „măturările” din volumul Colebuc, dedicat posterității literare. Liviu Brebeanu după un veac (1985). De altfel, s-a observat aceasta la debutul îndrului prozatorului, considerîndu-se „Dumnică mai” (1933) o educație sentimentală” în care, familiaritatea cu documentele de epocă e vizibilă dar neostentativă, chiar acolo unde faptele și eroii pot trimite la modele clasate de istorie. Este adevărat, romanul dezvoltă tema istorică a „născutului național” mondial de coordonate ideatice cunoscute din „Pădurea spinuzatilor”. Sistem însă deosebit de „clar”, de închiderea unui proces. Prin drama locotenentului Horatiu Apolzan, sînt să lupte într-un război nedrept. („Nu este desul să învățăm istoria Ungariei, mai trînta să și mor pentru a scrie?”) Dumnică” de o problemă politică specific românească. Dacă dezbateră nu apare, ca o soluție viabilă, decât personajul narator (romanul este scris la persoana întâi) descoperă semnificația jertfei pentru împlinirea idealului național al Unității.

Periplul său este mai mult aventuros decît eroic, fapt datorat perspectivei anti-eroice alese de autor, în linia lui Camil Petrescu. De pe frontul galitan, Apolzan ajunge prizonier în lagărele Rusiei pre-revoluționare și apoi, demobilizat în țara sa în 1917-1918. Dintr-un eritoriu al nimăului el intră, pentru o lungă perioadă, într-un „lîmp al nimăului” în care fiecare zi „mitose” a inutilității. Intelectual înclinat spre reflecție, Horatiu Apolzan aparține unei generații care își găsește toți „drumul”. El îl echilibrează conștiința derutată în momentul dat de războiul răvîșitor și, prin implicarea în evenimentele grave, prin acumarea sfîșietoarelor probleme ale timpului istoric, conferă o altă măsură existenței. Condiția sa morală se definește pînă întransigenta atitudine ce nu acceptă compromis. „Marea Dumnică” de o Alba Iulia aduce mișturarea omului care, în singurătate, prăbușe și jale, a avut puterea vizionară de a crede în destinul național, Mzensk, Moscova, Balhov, Dranița, reprezintă etapele pămădrii acestor „crez”. Apolzan parcurge crize de „creștere”, se detașează lucid de zăbălucile adolescenței rememorînd întîmplări din care răzbeie reparabila postalgie a „obrișiei”. În același timp, el căuta frenetic înțelesurile vieții, prilej pentru autor de a construi seara în mare plătire sau, dimpotrivă, alocodare peste care plătise mîșmele degradării „locale”. Registrul grotesc absolut, în secvența „parastului”, recomandă un rafinat observator al corupției, decadenței, agoniei. Alături de fericirea lîmpeză, naivă a Faulei se manifestă ființe altele, viștoare, dubioase, abuzate, al alcool sau prizoniere ale concupșcenței. Din păcate, parcurs, materia epică se dizolvă în fragmente însulare, ineducabile la un sufl unitar. Narativa stagnează uneori, prozatorul nu duce prea departe impulsul povșirii, recurgînd — cu înțelegerea și înțelegerea — în „Horatiu” sau în cărți din care se detașează figuri interesante precum Priscian, Draos, Augustin. Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin. Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin.

Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin. Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin.

Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin. Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin.

Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin. Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin.

Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin. Privit sub aspectul problematicii, romanul acreditează ideea datoriilor, iar din unghiul invenției și al ficțiunii îl păstrează legături profunde cu misiunea înfăptuită în spiritul timpului, care nu pierde substanța și calitatea de document precum Priscian, Draos, Augustin.

Constantin M. Popa

CASELUL ALBASTRU

marius stănilă

Sub palide liniști

Dacă și-ar fi arătat atunci foarte brusc după două decenii portretul meu în ramă de bronz gura ta ar fi luat deodată foc, ar fi ars la rostirea numelui meu

sau de la o vreme, sau de la o vreme speranța

sub palide liniști se îngroașă încet ca un singe străin sub sărutul repetat al ruginii?

Deși aș putea să amin

O insulă de cretă în marea Sargaseilor și mai ales nici un sunet:

ceva ca un tatuaj al buceiștii pe frunți, al înțelepciunii pe brațe și mai ales nici un sunet.

Astăzi și mai departe gelatinoasele ape

nu-mi spuneți că asta e altceva decît o formă oarecare de viață — scamotoie aproape —

arunci creșterea, sare din ea trandafirul iepure speriat pe țeava puștii în flăcări.

Trebui să fac și să spun toate acestea: deși aș putea să amin, deși aș putea să amin.

Praful pe boabe

cerul în buzunare

celui ce-a fost Nichito Stănescu

Așa se poate trăi pînă la capătul veacurilor ca o sfară întinsă între două repere de la viață la moarte

cu miinle infundate pînă la umeri în substanța lăptoasă a reveriei căuind ceva ce nu a fost niciodată acolo cu fața emaciată de vîntul puștiiului cu timplele pline de porunci nerostite pe care dă autografe nebunia

Merg pe un drum al cărui capete se clatină în gol la braț cu prietenul meu micșorat de garofale, numărăm pașii spargem cuvinte în dinți aruncăm cojile în urmă ca pe arginți sunători...

ne ducem numele în ranită praf pe buze cerul în buzunare ca pe grenade ca pe grenade dezamuzate acolo: ...pe drumul Damascului...

Investitura

lui Grigore Hagiu, pro memoria

Pentru că tot ce gîndim în ascuns despre singurătate nu ne învață nimic nici măcar cum să-ți scrii urletul de fiară rătăcit pe ziduri și rîndurile ni se răcesc cu viteza nebulă și nu știm cîne urmează și ce ne-ar putea ajuta

mina ei cu lungi degete albe hai hai s-o sărutăm la plecare.

Ei sint lumina și gloria nopții

Am început să mor într-o regiune o creierului numită memorie tandru și civilizată bucată cu bucată mă las cucerit puțin îmi pasă de asta mai mult mă incită descrierea locului băncii acunse din parc pe care liceii se sărută cu forța a două emisere de Magdeburg în care cucerit

ca două emisere de flori carivore pe mite spre pradă, gurile lor mirosind a singe și lapte spun mai mult despre istoria lumii decît o bibliotecă celebră

— ei sint lumina și gloria nopții, născuții din urmă ai secunde —

acum cînd ai început să te deshuamezi de inuția știință a spaimii hai hai să le dăm bună seara opăsindu-ne pe frunți pălăria unei hilare învătățuri.

resc și credibilitate într-un contur nu lipsit de tragism sau umor.

Dan Condurache (Victor Popescu), sustine aici o partitură amplă și dificilă, comparabilă cu aceea din Emisii, film de altfel, paralel în tematică, confirmînd din nou marile sale calități de interpret, fin constructor al gesturilor, benefic obsedat de naturaletea replicii. În roluri mai mari: Alexandru Repan, Șerban Ionescu, Ilarion Ciobanu, sau mai mici — Ștefan Silcuan, Ecaterina Nazare, Constantin Codrescu, Adrian Pinteau, Doina Tamas sint dirijați cu aceeași mîlă sigură de cineast, recunoscut de altfel pentru capacitatea sa de „exploatarea” a resurselor interpretative, a vibrației dramatice a actorilor.

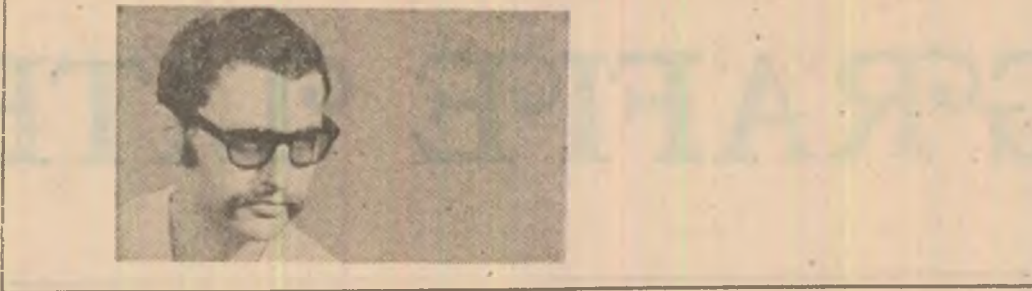
O notă de excepție trebuie acordată și imaginilor acestui film realizate de Doru Mitrani, artist cu o mare sensibilitate, fin portretist, virtuos al exteriorizării, autentic arhitect al tonurilor pelicelei alb/negru, modalitate artistică care, în fața spectacolului, este un mijloc de înțelegere și interpretare, dar și de înțelegere și interpretare, dar și de înțelegere și interpretare.

Conturul plastic al creației lui Andrei Blaier este întregit de contribuția remarcabilă a autoarelor decorațiilor și costumelor: Magdalena Măreșescu și Svetlana Mihăilescu, care au trecut un dificil examen de creație și documentare.

Film de război, pledoarie pentru pace, Bătălia din umbră va rămîne un sincer omagiu cinematografic adus eroilor din primul război mondial.

Călin Stănculescu

gheorghe schwartz

O legendă asemănătoare se petrece în Podișul Podoliei. Aici nobilul care ar fi pătruns în castel revine peste opt ani. El este mort, dar de o viteză fără seamăn. Apare din loc în loc, face fapte bune și dispare înainte de a putea fi răsplătit. Deși recunoscut pentru faptele sale bune, intră în amintirea istoriei cu apelativul „Cel Nebun”.

Intr-o variantă a lui Robin Hood, Little John se laudă că ar fi „adăstăat o oră” în Castelul albastru. Nici chiar el nu spune nimic mai mult, dar înțelegem că acesta ar fi fost prețului unui moment decisiv din viața lui.

Hoarda albastră a lui Tuda Mônge avea un castel pe care nimeni n-avea voie să-l vadă pe dinafară (?). Un tînăr, Muhammad, adept al islamismului din perioada de început a Batuzilor, ar fi săvîrșit sacrilegiul de a admira Castelul albastru, după care ar fi prîbeștit de trei ori opt ani prin lume. La sfîrșit este iertat și lăsat să moară.

Numărul legendelor este nesfîrșit, ca și privilegiile din cele de trei ori opt ferestre ale Castelului sumerian. Sau ca și legendele inesei. Dar nu întotdeauna cel ce intră în vreun fel în contact cu Castelul albastru a scăpat altă dată de iefin ca și cel pe care l-am amintit. Cîteodată, eroii au suferit prefaceri și mai profunde: Ulbricht von Nîrenberg, menestrel din secolul al XII-lea, ne-a lăsat o poveste despre un cavaler care ar fi prîbeștit în lume pentru a găsi dovezi de dragoste pe care să le poată pune la dispoziție doamnei inimii sale. Printre altele, intră și în Castelul albastru — care se afla pe vîrfurile unui munte înalt. La revenire, cavalerul nu-și mai recunoaște iubita, călcîndu-

tru să fie făcută explicit. Singura posibilitate de a intra în acest hățis este identică singurei posibilități de a privi afară din castel: alegerea întâmplătoare și continuarea drumului de-a lungul acelei alegorii. Iată ce ne oferă întîmplarea o legendă venită din timpul conchistei, facilitată probabil și de tulburarea provocată de mulțimea de ființe și lucruri imposibile venite din cele patru zări proaspăt descoperite.

Un cavaler spaniol (pe care l-am putea numi la fel de bine și banful), din oarecare don Felipe Galecha, tovarăș și ofițer al lui Pizarro (și rămas alături de acesta în conflictul Pizarro — Almagro), a adus cu el din prima expediție pe care a făcut-o pe cont propriu o corabie încărcată cu un mîneru ce-și schimba culoarea: era cînd galbea strălucitor, moment la care era asemenea aurului, cînd alb, cînd rosu sîngeriu. Zile întregi rămînea albastru. Don Felipe povestește că atunci cînd a încărcat corabia cu acest zăcămint, a fost incredent că a adus aur, că l-a apucat apol disparea cînd după periculoase peripeții l-a fost dat să constate că „aurul” său a devenit verde, de parcă ar fi cocoli, că l-a mai venit înima la loc atunci cînd din verde s-a făcut rubiniu, și a rămas mai multe zile în larg, vîzînd fărîmurile, așteptînd ca „aurul” său să devină din nou aur, pentru a se putea întoarce acasă în țară și pentru a-și putea înstrăina cit se mai află în acea stare.

Pînă la urmă, însă, „aurul schimbător” n-a putut rămîne o taină și metalul miraculos a făcut vilv. Don Felipe găsi în marfa sa un tezaur mai valoros: deșit chiar dacă ar fi fost vorba de aur adevărat. Metalul a început să fie prelucrat asemenea aurului și nobilii și femeile frumoase aveau surpriza de a purta coliere mereu de altă culoare. Nenorocirea a început atunci cînd darurile făcute din „aur schimbător” catedralelor au început să fie înlocuite cu obiecte identice din material ordinar, sub motivul că „aurul schimbător” ar fi luat această înfășurare. Dealtfel, acest lucru nici nu reiese clar din poveste: dacă obiectele au fost înlocuite de răufăcători sau dacă s-au transformat singure. Pînă la urmă don Felipe l-a anunțat de sfîntul său și în felul acesta s-au păstrat și mărturiile scrise în legătură cu felul în care un spaniol ar fi adus „aur schimbător” dintr-un castel albastru. Intre timp metalul „necurat” a fost arsurit, dar din cantitatea considerabilă cu care a venit don Felipe Galecha pe corabia sa, cea mai mare parte a dispărut foarte repede cu desăvîrșire, autoritățile nămeaureind să confişte decît puține piese confecționate din acest „aur” incert, iar cei care au predat de bună voie obiectele achiziționate au fost foarte puțini.

Iar don Felipe a toate să venise din apus, se încăpătîna să localizeze „Castelul albastru” undeva în apropiere de Capul Bunei-Speranțe.

Si iată și fragmente dintr-un protocol păstrat după un interogatoriu luat lui Don Felipe Galecha, în care am intervenit doar în transcrierea mai inteligibilă a textului:

„Corabia a trecut cu bine furtuna, dar oamenii și epurarea pe punte, asemenea unor obiecte aruncate de valuri la mal. Pluteam duși de curenti, nu mai eram capabili să ne impunem voința (asupra vasului). Noaptea am dat poruncă să fie aruncată ancora. Eram aproape de lîrm și riscam să ne lovim de stînci. Știam că nu există forță pînă în urmă care să-i poată ține mai multă vreme în picioare pe oamenii mei. Dimineața, trezindu-ne, ne-am simțit cu toții întremați. Dar starea aceea (de eliberare, probabil) dură doar câteva clipe. Mi-a fost dat să constat că sintem într-un loc pe care nici unul dintre noi nu-și amintea să-l fi văzut cu cîteva ore mai înainte, atunci cînd am aruncat ancora. Ne aflam într-un golf îngust, în care numai pronia cerească putea să ne fi pilotat, altă eră de strîmțit și de întesată cu stînci intrare, iar în față, pe un perete de munte, drept înaintea drumului, se afla o casă mică, în care erau mai multe persoane. Pe ocolul nostru uimit abia puteam deosebi. Părea o construcție a unor creștini și nicidecum un lăcaș păgîn, de soiul celor descoperite la oamenii gol, sălbatici și de aite culori, cum ne-a fost dat să vedem în celelalte drumuri ale noastre și cum ne așteptam să sintim și acum. Oamenii negri săi roșii sau galbeni sau verzi (?) se deosebea intru totul de albi, deși nici albi, după cum știm, nu sint totîntregi devotații adevărați creștine. (...) Așa că am dat poruncă să se lase o barcă la apă și l-am trimis pe don Pedro Tores cu opt oameni spre Castelul albastru. l-am urmărit cum s-a ajuns la mal, cum doi oameni au rămas cu lăntura, iar don Pedro împreună cu ceilalți au început să urce (muntele) destul de abrupt, pe care nu se deosebea, de unde ne aflam noi, nici un drum, l-am văzut urcînd, apărînd și dispărînd dintr-o clipă. Pe urmă, nu am mai zărit. Castelul singur se profila tîcut și albastru asemenea cerului în fața noastră. Dacă te uitați mult spre el, de la un timp începeau să-ți joace ochii, pentru că lumina era altă de albastru și castelul la fel, incit nu mai trecea

du-și și celelalte obligații cavaleresti. Este alungat și dispare pentru totdeauna, se pare că tot în castelul cocolot pe același munte înalt. Alteori cei ce intră în Castelul albastru devin adevărați asassini. În legenda destul de rară a Castelului albastru, care s-a pierdut mîinte, unele populații orientale povestesc că eroul ar fi intrat într-un palat cu totul și cu totul albastru și că ar fi ieșit de acolo nebun. Dar „nebulnia” lui era însușiri ciudate: el vede totul în zeci de feluri, întotdeauna altele și întotdeauna altele decît semenii săi. Tînărul care a fost în Castelul albastru este în stare să-și aperse „vedenile” pînă la ultimele consecințe. Cîteodată pînă la crimă. În unele variante omoară sute de oameni pînă ce este la rîndul său ucis. Alteori rămîne ca o vesnică amenințare, care te îndă să apară din cînd în cînd, lovindu-ți iar și iar, fără discernămint, asemenea destinului.

Dacă în toate povestirile cunoscute Castelul albastru este bine localizat geografic, niciodată, în schimb, semnificația sa nu este certă. Cine l-a construit și de ce rămîne un fapt născut de obicei odată cu „Intemeierea”. Castelul se află acum dîntodeauna.

Am amintit legenda care de trei ori opt zări care nu se întretaie niciodată. Castelul albastru poate fi vizitat pe o singură poartă, dar de acolo se deschid toate acele privilegii distincte. Se spune că tocmai în acest fapt stă pericolul cel mare odată cu imagini dispersate fiecare lucru primeste prea multe înțelesuri pentru ca să nu tulbure mîntea celui ajuns la asemenea revelații.

Antologie a legendelor despre Castelul albastru se impune deși știu că un asemenea demers ar fi imposibil. Legendele au zeci de variante, unele sint concentrate într-un cuvînt (cu semnificații și trimiteri pierdute), altele sint întinse pe sute de pagini, fără ca vreedată precizarea care ar fi vorba despre Castelul albas-

teatru

TEATRUL TINERETULUI DIN PIATRA NEAMȚ

Aniversarea unei certitudini

La cel 25 de ani al săi, Teatrul Tineretului își reafirmă, revigorat, tinerețului său.

Cornel Nicodaru, actualul director al teatrului — el însuși un actor de excepție, din seria promotorilor de glorie, de la începutul deceniului 7 — are ambiția ca despre Teatrul de la Piatra Neamț să se vorbească în continuare și pe drept, la superlativ. Neîngăduindu-și să lezeze bunul renume, de altădată, al teatrului, el se luptă din răspuri să-l cîștige, cu fiecare clipă și să-l fortifice, permițîndu-și să organizeze un turneu în București, doar atunci cînd se simte puternic. Si puterea acestui „conducător de teatru este dată de certitudinea calității spectacolelor cu care colectivul său artistic se prezintă în fața oamenilor de teatru din București, în fața celor mai exigenți spectatori: de certitudinea unei bune organizări, din toate punctele de vedere, derivînd din sănătatea unui principiu: respectă, pentru a fi respectat. Decoruri, costume, sunet, lumina, programe de sală la discreție, dînd dovadă bunului gust, a intransigenței, a atenției distributive, răspunzînd exigențelor celor mai diferite nivele de judecată ale criticii și publicului.

Și ca un corolar al demnității profesionale a acestui „leu” ce-și apără

puți, consemnăm aici cîteva dintre calitățile lui morale, umane: generozitatea celui care, desi actor, se bucură să acorde șansa afirmării colegilor săi de breasla; simțul măsurii și modestia lui care preferă să se păstreze în umbră, neapărînd, nicior, în nici unul dintre spectacolele aduse la rampă, demonstrînd prestanța desăvîrșită a omului de teatru care nu acceptă compromisul, de dragul punerii în valoare a propriului eu.

Rareori, un teatru din țară s-a putut deplasa în Capitală cu 3 spectacole (din 4), de înaltă artistică (al 4-lea fiind, net, declarat, „pentru Interese comerciale”); despre R.U.R., revista noastră a vorbit cu ocazia Galei spectacolelor de teatru pentru tineret (nr. 10 din 9 martie, 1986). Acesti inserți înscrisi de D. R. Popescu — pîsa care a făcut turul țării, dintr-un anume mimetism, nelăudabil, al teatrelor de provincie, urmind exemplul succesului de critică și de casă al Bucureștilui este preluată și de teatrul din Piatra Neamț. Scenografia interesantă a Ancăi Păslaru — reprezentînd fațada unei ruine de bilci, cu figurile mobile, drept fînte de tr — delimitează, cu precizie, cadrul social al acțiunii. Indrăzneala regizorului Nicolae Șerban de a face o lectură opusă celei realizate de M. Corni-

teanu, cu o distribuție, de asemenea, îndrăzneată, Oana Pellea fiind Silvia, Iar Avram Birău, Ion, se situează cu cîteva momente izbutite, fără ca, în plan general, spectacolul să atingă vibrația de trăiri puternice, dramatice, pe care le-a comunicat cuplul Dana Dogaru — Horatiu Mălăielescu.

Politică repertorială a Teatrului Tineretului a urmat, de cele mai multe ori, o linie proprie, distinctă, originală. Depășind, deci, mimetismul la nivel național, acest Teatru ambițios „trage cu ochiul” (în sensul bun) în grădina „vecinilor” italieni, urmind, de astă dată, exemplul lui Giorgio Strehler, care a montat pe scena Teatru Teatru din Milano, *Il campiello* (Piațeta) de Carlo Goldoni.

Teatrul din Piatra Neamț a înțeles, la timp, că oamenii lor este dor să ridă și, crezînd în forțele proprii și-a propus să-și binedispună... Tratatul este început, în toamna anului trecut, în acest sens, cu regizorul Silviu Purcărete (Teatrul Mic), s-au concretizat, unul acesta, cu spectacolul care a zgîlbit, în incheieturi, pereții Teatrului Bulandran.

Capodoperă a genului goldonian, *Il campiello* este o sinteză a specificului unui popor temperamental și visător, este expresia dramaturgică a mai concludentă a celui care a fost marelui reformator al comediei, închinînd în ea, în același timp, o semnificație alegorică ce distinge caracterul autobiografic al lucrării. Straniu Cavaler este purtător de cuvînt al suferinței autorului-călător, care s-a desprins definitiv de magia Veneției, pentru a trăi în Franța (va urma).

Nicoleta Gherghel

film

Bătălia din umbră

După cîteva filme inspirate de actualitate, Andrei Blaier se apropie din nou de epoca prezentă într-un titlu de referință al operei sale — Prin ce-nusa imperiului. Din evenimentele primului război mondial cineastul alege un moment cu semnificații deosebite și un erou, real, aureolat de reușita unor acțiuni spectaculoase, un personaj cu profunde vibrații de patriotism.

Scenariul semnat de Mihai Oprîș și Constantin Păun evocă rezistența organizată de învătătorul Victor Popescu în teritoriul vremelnic ocupat de inamic în regiunea Gorjului. Surprins în urma unei singure conștințări în spatele liniilor inamice ofițerul român organizează cu inteligență și abilitate, cu tenacitate și spirit de sacrificiu, acțiuni menite să hărțuiescă trupele invadatoare, să le submineze moralul, să tempeze orgoliile unui dușman crud și samavolnic. Eroul, urmas de o mină de ostaș, țărani simpli, în sufletul cărora ecourile cuceririi independente sînt s-au stîns, rămîne un memorabil profil de luptător, un justițiar epurat de nuanțele romantice, un combatant pentru care valoarea luptei în spațiile frontului era aceeași valențe cu confruntarea directă pe cîmpul de bătălie.

Miza scenariului, oferită pentru cineast, conduce firesc prin înaltul profesionalism al lui Andrei Blaier la materializarea unei noi secvențe din epoea cinematografică națională, secvență ce reînvie în fața spectatoului contemporan pagini dintr-o perioadă încă destul de rar și reconvingător abordată de creatorii noștri de film.

Dacă în ecranizarea inspirată de romanul Jocul cu moartea de Zaharia Stancu, Andrei Blaier optase pentru o interpretare originală, personală a conținutului literar, în Bătălia din umbră regizorul, fără a-și pierde forța de pretentare și accentele de mare expresivitate filmică, sugerează mai mult prin dinamica acțiunilor caracterul personajelor, prin eveniment-reacții și atitudinile. El stabilește relații directe între cauză și efect nuînțînd, umanizînd protagoniștii, refuzînd culorile transante, didacticele didactice, în același timp, focalizînd concret, cu precizie sentimentele spectatorilor, modelînd în subtext fiorul patriotic, fără declarații redundante. Dozajul de „umbre și lumini” imprimat personajelor Bătăliei din umbră le conferă fi-

lesc și credibilitate într-un contur nu lipsit de tragism sau umor.

Dan Condurache (Victor Popescu), sustine aici o partitură amplă și dificilă, comparabilă cu aceea din Emisii, film de altfel, paralel în tematică, confirmînd din nou marile sale calități de interpret, fin constructor al gesturilor, benefic obsedat de naturaletea replicii. În roluri mai mari: Alexandru Repan, Șerban Ionescu, Ilarion Ciobanu, sau mai mici — Ștefan Silcuan, Ecaterina Nazare, Constantin Codrescu, Adrian Pinteau, Doina Tamas sint dirijați cu aceeași mîlă sigură de cineast, recunoscut de altfel pentru capacitatea sa de „exploatarea” a resurselor interpretative, a vibrației dramatice a actorilor.

O notă de excepție trebuie acordată și imaginilor acestui film realizate de Doru Mitrani, artist cu o mare sensibilitate, fin portretist, virtuos al exteriorizării, autentic arhitect al tonurilor pelicelei alb/negru, modalitate artistică care, în fața spectacolului, este un mijloc de înțelegere și interpretare, dar și de înțelegere și interpretare.

Conturul plastic al creației lui Andrei Blaier este întregit de contribuția remarcabilă a autoarelor decorațiilor și costumelor: Magdalena Măreșescu și Svetlana Mihăilescu, care au trecut un dificil examen de creație și documentare.

Film de război, pledoarie pentru pace, Bătălia din umbră va rămîne un sincer omagiu cinematografic adus eroilor din primul război mondial.

Călin Stănculescu

dumitru udrea

Prin frigul din lacrimă,
Privesc trupul sfelii
Trecind încet și difuz.

Mugurii de ceară roșie
Tremură aiadoma unei cetăți
Firavă și neînvinșă.

II
Suverane fulgere
Arcuiesc clinchete
Explodind darurile
Intr-un joc al uitării
Ce leagă memoria
De golul adesea lăsat
Prin plecările noastre,
Tizii și fără adihnă,
Sore ochiului timpului
Fără culoare.

III
Viltori negre,
Pline cu spumă,
Sparg timpanele clipei,
Adincindu-mi în suflet
Haosul primordial,
Prin care mii de glasuri
Mă strigă pe nume
Și semne pierdute
Se clatină-n umbră.

V
Peste ochiul fluturului,
Plutesc infiorate
Stihii și umbre,

iulia david

Ceea ce vrei să știi
nu se silabisește

Din ger sufletul se încheagă
e acum o speranță,
miine un tril
devastator,
ceea ce vrei să știi
nu se silabisește
se strigă cu glas
de pădure
seculară.

In care

In care zi
a veacului
in care oră
a ispitei
mă afl
in care din
clipele vesnicii oare
fiinta mea
putrește încet
ca într-un cintec
irepetabil.

Totdeauna

O privire, un gest,
o speranță,
un drum prin desișul furtunii,
totdeauna
va fi ceva mai puternic decât noi,
care ne umple viața
de o teamă necunoscută.

Cind vintul indoielii
Răstoarnă vremeni
Șterfelor albastre.
VI

Somnul flămînd
Uscă petala ochiului
Inflorită peste legendă
In ziua sărbătorii,
Prin care frigul
Deschide spațiul
Spre mica oază
De la marginea nevzută
A făpturii de aer,
Ce prăvale zăpezile
Peste eșafodul albastru
Al iubirii schimbate.

VII

Roua iubirii
Destramă muzica
Rătăcită-n cuvinte.

Albită,
Cimpia
Învață caligrafia stelelor.

Prada în nemișcare

Te-ai deprins
cu singurul glas
cu privirea
în brațele tale,
aerul a inflorit
un liliac alb
ne desparte acum
o pradă în nemișcare.

O pasăre trece
prin golul ferestrei
cu ușurința cu care altădată
glasul tău
alerga către mine.

S-ar putea

S-ar putea
ca totul să pară banal
inclusiv aceste cuvinte
prea răbdătoare
cine mai știe
cîtă floare va curge

oricum salcimii
se pregătesc
de pe acum.

GLORIE LOCALĂ

victor ianculescu

Vlădă plină de neprevăzut. Așa e ea. Și dacă schimbarea bruscă a cursului ei nu aduce soluții noi la dilemele vechi, ne ajută și împlineste, atunci da, e în ordinea firii. Uneori însă evenimentul apare pe neașteptate pare că-l gîndim cu minuție și catapultat în viața noastră cu maximum de precizie din tabăra fidelilor noștri vrămași.

In dimineața însoțită a zilei de 13 martie, exact la orele 7,48, la deșteptarea după un somn odihnitor, actorul Ioan Dog Belvedere își etala chipul (așa cum făcea de-o viață intrată în inserarea vîrstei a treia), în somnolenta oglindă venețiană, ce ocupa o bună parte din peretele sufrageriei. Privi și încremeni. Socul îi devastă flinta într-o străfulgerare.

Cobori pleoapele pentru citeva secunde ca să se convingă că nu visează apoi își repezi iar privirea către imaginea acelu chip total străin. Eu să fiu acolo? Nu. Nu e posibil! Fruntea sa dintodeauna transfigurată și perfect netedă era acum tăiată în două de o linie adîncă, o cîrtoare oribilă care-i unea timplice. Realitatea îmbracă și forme absurde pe care inteligența omului contemporan le expediază fără a dori să le cunoască.

Cobori pleoapele pentru citeva secunde ca să se convingă că nu visează apoi își repezi iar privirea către imaginea acelu chip total străin. Eu să fiu acolo? Nu. Nu e posibil! Fruntea sa dintodeauna transfigurată și perfect netedă era acum tăiată în două de o linie adîncă, o cîrtoare oribilă care-i unea timplice. Realitatea îmbracă și forme absurde pe care inteligența omului contemporan le expediază fără a dori să le cunoască.

Omul nostru întoarse spatele rîului, se freacă la ochi, cu mult curaj se clupi și abia la urmă expedie citeva vocalize, somînd astfel imaginea, oferindu-i timpul necesar spre a se destrăma, așa cum îi stă bine oricînd vis e minneste.

Odată desfășurată această infalibilă strategie, cu inima dilată de speranță reveni iute la control. Degeaba. Nici o schimbare. Să-ți vină să turbezi, nu alta. Aripa unui diavol agită apele dintodeauna molcome ale sufletului său internu. Cum a fost posibil? Se întreabă orpîlat. Cum? Chipul ăsta, girantul succeselor institutiei de citeva decenii, însăși imaginea ei prosperă, așa fără un semn cit de cit prevestitor să alunece abrupt într-o asemenea deșănțare? Hotărît, viața nu merită să fie trăită. Cateoric.

Si ca să nu cedeze acestui imperativ, se îmbracă febril și părăsi în cea mai mare viteză locul catastrofei.

Teatrul e amplasat în vecinătatea locuințelor vedetelor. Din acest fapt evident s-a născut chiar o confuzie aici nu se mai știe care edificiu a fost construit mai întîi condiționîndu-l pe celălalt. Dar cum se servesc reciproc, totul e bine. Și-n fond acest fapt e important.

— Ce-i cu chipul dvs? îl întîmpină tînarul regizor, cea mai recentă achiziție a teatrului.

— Văd... migrenă? Ați cînt ceva greoi?

— Cit e el de vîrit în angoasă existențială și tot îl mai destramă îngrijorarea de pe chipul palid, o fărîmiță de zîmbet.

— Ha... nu mă cunoașteți? El e o natură. Oricum preocupare intelectuală o va răfăia implacabil. Trebuie să stai de pază foarte hotărît în fața porții dincolo de care freamătă, ca o mare involburată, misterul talentului.

A, după ieșirea la pensie va mai vedea el, dar pînă atunci să zăbovească înalt respect pentru vocația cu care a fost înzestrat. Să cîntim dacă trebuie, dar numai zărare și reviste. E tot ce trebuie. Si ca dovadă că-i așa e consultat ca pe un oracol de toată lumea și el îl lămurește pe toți în probleme de bucurărie, sport, literatură, oceanografie, fenomenul OZN etc. Si acum accidentul ăsta.

Tînarul regizor e bine plantat în marmura holului, prin barba-i rebelă îl zburdă o boare de incertitudine, iute reprimată de privirea-i decise. Directorul e contactat.

— Mda... zice acesta adică: rapida convocare a factorilor de conducere, strategie, acțiune neîntîrziată.

Maestrul Ioan Dog Belvedere nu era „aiac Nimenei”. Cu situația sa faină, cu chipul blind exprînd calm indestructibil — efectul sigur al celor două ore de somn zilnic, de după amiază — intruchipase personaje voluntare cu o țarie de caracter redată prin chipul ordonat într-o mască imposibilă, vicisitudinî înfrînte cu zîmbetul pe buze. Critica îl reproșase romantismul cloric, răsufat, o lipsă de vîină tragică. Mai important însă decît se scriu cronicarile e ce spune conducătorul institutiei și maestrul străbătuse toată galeria eroilor contemporani cu nonsalanță și împăcare de sine. Acum el este suferînd, premiera e foarte aproape. Revenim însuși al institutiei e în joc, intră în alertă întregul angrenaj. Serviciile machiaj, perucherie, scenografie, contabilitate, pompieri, răspund prompt la apel. Ceauri, masaje, creme, cataplasme, expuneri în băi de lumină, gimnastică. Nimic, nici o ameliorare. Se produce panică. Orele se topeș repede și dramatic.

In grabă e chemat autorul, un tînar tehnician încadrat pe un șantier din județ. Se fac demersuri să se adapteze fragmente din piesă la noii parametri ai chipului vedetei. Dar cum? domină interogativ întregă adunare tînarul dramaturg: piesa colodă de viață, e un orzanism viu, orice intervenție sărăcește, artificializează, conflictul, dialogul, culoarea își pierd autenticitatea. Si mai e un aspect important: dacă cu contemporanii te mai întelegi, ce te faci cu cei care vin după? po-terlatea, care nu vrea să se știe de conținutul și te receptează sever doar la nivelul de spirit al operii. Proaspătul

dramaturg își scutură energie pipa de colțul mesei și conchide: — Nici o schimbare, mai bine împingem premiera!

Cum să amini? Ațișele au împînzit orașul, s-au dat biletele de faovare, au dispărut din drogherii toate cronoplatourile pe toate gamele de blond. Nu incupe discutie; premiera trebuie să abă loc peste 48 ore. Si-atunci? Ceva trebuie să se schimbe. Actorul Ioan Dog Belvedere e sărbătorit într-un cadru restrîns chiar în biroul directorului. Pentru minunata sa aderență la intruchiparea unei vaste galerii de eroi contemporani, pentru rafinatele sale mijloace cu care a slujit scena, pentru abnegația și dăruirea specifice marilor figuri ale teatrului de pretutîndeni și dintodeauna. Primește flori, un abonament pentru zilele de loi și simbătă la bazinul acoperit de inot și scrisorarea cenealului „Lujer de griu” al întreprinderii de Panificatie prin care e solicitat ca membru activ. O solistă îi cîntă cu aplomb melodia preferată „Aseară și-am luat basma”.

Viața însă n-î-i doar zîmbete și flori. Si printre stîmperii de mină febrile i se strecoară regretul tuturor celor prezenti de a se fi hotărît scoaterea lui din rolul principal pe motive de

Desene de Eugen Toraș-Oțuz

sănătate. Inlocuirea se va face cu mal tînarul Grig Melinte, căruia nimeni nu-i mai auzise glasul de citeva bune stagiuni decît în sedintele de analiză. Atunci era aspru criticat că nu jucase nimic de atita amar de vreme, era întrebă ce părere are și apoi, indiferent de părerea sa, era din nou aspru sancționat pentru dezinteres profesional și îndepărtare de colectiv.

Vine și seara premierii. Toate zilele așteptate sau neașteptate vin.

In halat, plîmbîndu-se prin casă cu un leu în cuscă, maestrul tremura de așteptare și griji. Pare că trec secole. Telefonul țîrle în sfîrșit. Dintr-un salt e cu mîna pe receptor, la capătul celălalt al firului regizorul tehnic respiră greu, abia articulează: — Maestro frige! Melinte scoate flăcări... la aplauze și pe tăceri.

Ioan Dog Belvedere nu-l mai ascultă, recențorul i se strecoară ca un crap viu printre degetele privirea i se fixează pe o pată de pe peretele din față, ace reei îl urcă prin vene, îi asediază creierul. Știa, fetița se reneș să-i susțină, ceva straniu se evaporă din matca înghețată a chipului. Risul îl zăduie, tremură de parcă-i conectat la înaltă tensiune.

Se zbate, iese din brațele jubitare care se întind din nou spre el, nu să-l cuprîndă, să-i smulgă rîul din trup. Acum incupe să urle. Verbele repezite, gîfite, sint leit cele pe care le rosteste în același timp, pe scena teatrului, Grig Melinte. Se repede la pozele înrămate aștate pe toți pereții sufrageriei, scene din spectacolele lui de-o viață. Rîde, trage de ele, chipul său inflorit de ne cartonașele scoroțite îi e tenace dușman. Sfîșie, distruge. Fărîmtează. In tot acest timp un firicel de gînd îl filmează întreaga scenă: „cit realism” își zice „ce măreție zădușirea”. Cade la pat. Buzițare nevăzută și nimic altceva. Și revine înă sepoate. Si cînd se dă din nou jos din pat si-si studiază cu atenție chipul, micile cure care s-au adăugat acolo îl imbată de multumire.

Aduce izbitor cu o uriasă personalitate a literaturii universale.

Da se hotărî. De acum va semna cronica dramatică.

sandu ștefănescu

Renunțare

Demult om renunțat să fiu un munte,
cum am sperat. Sint hartă de cîmpie
cu riurile vieții trase-n frunte,
cu timpla o pășune argintie.

Mi-e inima o rană ruginie
a sumei de inghet și ploț mărunte,
și ochii viscolii de miopie
orbecăie poteca spre niciunde.

Mi-e sufletul crescat de silnicie,
un cal rostogolit pe braze crunte
ce bea din apa scundă și sălcie
in care s-a-necat ultima punte...

...Și-n trista toamnelor devălmășie
mă sting asfixiat de amă-nunte...

În doi

Tu niciodată n-ai să știi
ce fac atunci cînd vreau să fiu
de mine-aproape mult mai mult,
să mă ascuți, să te ascuți.

Un ochi mi se prefăce-n sloi,
al doilea plînge rest de ploț;
o vorbă se prăvale dur,
o alta face calm in jur.

Pe masă pun un mic pahar
și torn in el puțin nectar;
în altul, mai înalt, de vin,
torn doar esență de pelin.

Din amîndouă beau pe rînd,
pe rînd rîzînd, pe rînd plîngînd
și masa-n plîns și o termin,
că beau cu mult mai mult pelin...

...Și niciodată n-ai să știi
c-î-n jurul mesei, trei vom fi.

Cîndva...

Cîndva, cu un ochi obosit
de trecerea vremii în spume,
vei vrea să mă știi revenit
la tine cu-a toamnelor sume.

Deodată, cascade de glume
purînd un amor tînuț
renăște-va-n fața-ti o lume
cu care-mpreună-am murit.

Și încă vreo două cuvinte
ți-o spun cu glasul tăcut;
din ochi, să-ți aducă aminte
iubirea plecată-n trecut,

va cade o lacrimă, una —
tribut al regretului mult...

Vreau uitarea...

Nu vreau să scriu un vers de jale
iubirii noastre-normintate,
nici vreau să dau făpturii pale
scilpiri de busturi cîzelate,

ci vreau sălăbetele zale
ale uitării peste toate;
înții, peste speranțe goale,
apoi pe gura de păcate.

Cînd astăzi am doar a mă teme
de falșii blindelor vocale,
aștept o ploaie de blesteme
pe colbul scrisurilor tale...

plastică

● Mireea Barzucă a practicat pînă nu demult o „formulă” picturală de inspirație post fovistă. Nu știu cit de brusc sau cit de gradat s-a făcut trecerea către actuația sa optivă, către ceea ce pe scurt s-ar defini ca o simbioză între sugestiile unui modernism de ultimă oră și un realism temperat de simplificarea coloristică și reducerea geometrică. Barzucă lucrează, actualmente, mai ales cu negru, griuri și alb. Nu a abandonat tentativa anterioară a pitorescului; revine aproape obsedat în grupajul de la Galeriele Municipiului tema prăvăliilor, pietelor — după cum mi s-a explicat — brăilene, dar oricum fără identitate, dat fiind absența elementului definitoriu. Dintr-o situație vizuală frecventată cu insistență anterior, Barzucă ar dori deci să construiască o viziune înedită prin restrîngerea-reducerea la maximum a factorilor conotativi. Tranzitia de acest tip sint cunoscută din plin în istoria modernă a artei; marea problemă a fost mereu aceeași, însă: de a păstra forța de impact a exprimării și de a nu îngusta prea mult semnificațiile. Dacă ar fi să prîvim pictura lui Barzucă din această perspectivă nu ne-ar scăpa observațiile critice. Vigoarea gestului pictural, cu care ne

Jocul și ironia

obnușne în apariții anterioare, apare diminuată. În schimb se remarcă efortul de subtilizare a expresiei prin încercarea de a înzestra imaginea cu o emotivitate discretă, adaptată gamei coloristice extrem de reduse. Jocurile cu pătrățele ale lui Barzucă nu-mi spun mare lucru. Aprețiez, în schimb, mișcarea degajată și caracterul emblematic al imaginii din ple-turile „Vulturul”, „Podul” etc. Ele sint răspunsuri personale la sugestiile oferite de arta internațională a anilor... '80. Nu mai intru în alte amănunte.

Amuzante dar și pline de tîlcuri ceramicele prezentate de **Benedict Ilona** (n. 1948) la Galeria „Galateea”, unde artista, care locuiește la Zalău, a mai expus în urmă cu cinci ani. Cîteva obiecte au parca o iconografie de inspirație brughelliană, altele trîmit direct la unele puneri în pagină ale lui Rousseau. Nu chestiunea filiației motivelor nî se pare însă importantă. Expresionismul simbolic se dovedește a fi adaptat temperamentului artistei. Nuantele de ironie răzbat uneori dintr-o compoziție cu evidente accente tragice, „Corabia nebunilor” imaginată de ea este simptomatice faptul că artista nu dă titluri lucră-

muzică

rilor) este un loc al terorii și grotescului. Involuntar mă gîndesc la textul lui Sebastian Brand... Un fel de viziune de estradă tipă altundeva spre un Romeo pitit sub pervaz. **Benedict Ilona** are gustul demitizării, al reauduceri la o tenestră vulgaritate a miturilor: fierberea în cazanul infernului devine la ea prilejul provocării unei scurbe plină de compasiune; un transport al întunecatului Charon îl oferă prilejul de a plasa în barca luntrașului, pe un fel de verde poiență, o tînară tentant vulgară, aspirantă la o situație mai cal lumea în lumea subterană.

Antiartisticitatea obiectelor este programatică. Ajutați de o oarecare obtuzitate critică le-am plasa în zona esteticii grotescului. Din ferice ur au sensuri, derivate din mesaje culturale intrate demult în circuit și pe care le talmăcesc sau răstălmăcesc în manieră personală. Ar mai fi de făcut, sub raport tehnic, asocieri cu obiectele lui Costel Badaea, Cornelia Moldoveanu etc. Oricum, „sculpturile mari” — cum le numește impropriu catalogul — ale lui **Benedict Ilona** suscită interesul pentru situațiile vizuale create. Mesajul lor este imediat sesizabil. Place tuturor intrucit este aproape de acul versant al artei unde încep delirurile kitsch-ului. Dar care ce erau anumite statuete de Tanagra în antichitate față de operele lui Praxiteles?

Grigore Arbore

.....în fotoliul de orchestră

E util să începem recenzia la ultima carte a binecunoscutului muzicolog **Viorel Cosma**, 40 de ani în fotoliul de orchestră (Ed. Muzicală, 1988), cu un lung citat, desprins din „argumentul introductiv” al acestui volum de aproape 400 de pagini, avînd rostul de a lămuri, pe scurt, „condiția” criticului muzical — căci despre o culoare de cronici muzicale e vorba aici (a cărei enunțată e vom „argumenta” mai tîrziu). Cităm asadar: „Cei care am trăit ultimele trei-patru decenii de frămîntări spre consolidarea disciplinei și profesului de cronici muzicali nu am fost ochii de inerențele dificultăți ideologice și administrative în exercitarea acestei meserii specifice legate de faptul cotidian, lupînd cu pasiune pentru impunerea actului de creație al unor valorosi maeștri ai condeiului muzicologic, multă vreme refuzat chiar de colegii de breasla. Flîndă a sune un nu răsăpînt în fata pseudovalorilor... Însămnă act de creație!...Este ade-vărat că acest atribut creator al unui critic muzical trebuie depășit cu răbdare, competență, fără preîndecești. Adversarii principali ai recunoașterii actului de creație în critica muzicală, deși poate părea paradoxal, nu provin din rîndurile intelectualilor rupți sau

refractari la arta sunetelor, ci tocmai din rîndul colegilor de breasla, în primul rînd, al compozitorilor, apoi al interpretilor... Funcția criticii muzicale se reduce — după unii — numai la rolul de a informa publicul asupra activității artistice și a sublinia mai ales reușitele compozitorilor, apoi de a-i forma creatorului un auditoriu ideal capabil să recepteze imediat eșul operator, sale. Socotind că „aceste două funcții sint singurele posibile”, nu rămîne decît să se tragă concluzia — deloc lipsită de o oarecare răspîndire în sinul compozitorilor: fără fărîmiturile căzute de la masa creatorilor, criticii muzicali ar muri de foame... Asadar, pentru întă-lerea criticii muzicale ca act de creație, mai mult, ca act de importanță socială concludem, pledează **Viorel Cosma** aici, subînțelegînd, în alte pagini, faptul că un critic muzical trebuie să fie deopotrivă un specialist într-una din numeroasele discipline alcătuită mirifică împărțate a artei sunetelor.

Să revenim la importanța acestei cărți, grupînd citeva sute de cronici (din cele peste 2.500 semnate de autor), adăruite în cele mai diverse publicații de-a lungul celor patru decenii semnate de titlu. Nu tînaie

de a spune că **Viorel Cosma** este, la noi, „prototipul” cronicarului muzical total — ca să spunem astfel — el scriind despre cele mai variate tipuri de manifestări, de la muzica pentru fanfară la prime audii românești abordînd gramatică dintre cele mai evoluate, de la gale de muzică usoră pînă la recenzii de carte etc. etc. Sint cuprinse în aceste pagini rînduri semnald — și apreciînd — primele prezențe ale unor tineri, ne atunci, interpreti, astăzi, valori ale artei mondiale. Sint cuprinse aici aprecieri asupra unor prime audii, la vremea respectivă, astăzi, momente de reflecție în arta noastră simfonistică. Sint înfățișate aici evoluțiile, la București, ale unor celebri interpreti, ale unor formații nu mai puțin renumite. Pentru a înlesni accesul muzicologilor la aceste veritabile documente de istorie muzicală (multe asemenea evenimente nu ni se păstrează decît transfigurare „creator” în paginile de cronici muzicale), autorul a realizat, la finele volumului, un aparat critic usor de mînit.

Indiscutabil, critica muzicală este și creație. Nu ne pronunșăm să judecăm aici pertinente aprecierilor valorice ale criticului-creatorului — față de orice act de creație, opinii se răsfrîng, să zicem, atîtoma unii lei de amă îndentat împotriva vîntului. Însemnătatea documentară a cărții e însă neîndoielnică, la fel cum îndoielnică sint aprecierile (înă, multe de-venite confirmări), la fel cum limpede și „tăios” e stilul celor mai multe dintre rîndurile oferite prezentului și viitorului muzicii noastre.

Viorel Crețu

REMEMBER POETII, CIND ERAU TINERI... (II)

POETUL DEVENIT DE TIMPURIU „O AMINTIRE FRUMOASA“

Din nou intimplarea are un rol esential ca optiune-selectie in sful povestirilor mele. Pe Nicolae Labis viata avea sa mi-scoata inainte inca din 1952, pe cind si celalalt nu publicasera decat cîteva poezii: el in „Lăsu Nou“ și in „Viața românească“, dacă-mi aduc bine aminte, eu in calitate de membru al Consiliului Tineretului din București, in „Știința tineretului“, „Albina“, „Viața capitalei“ transformată mai tîrziu in ziarul „Steagul roșu“, astăzi cu apariție săptămînală la Giurgiu. Prilejul de a ne cunoaște ni-l oferisem, mie și lui Labis, ca și altor aspiranți la concursul literar, căci unii dintre noi erau de acum nume de circulație in publicistica românească, Școala de literatură „Mihai Eminescu“, această instituție de învățămînt hibridă, al cărei steag este agitat, după părerea mea, nejustificat de „Suplimentul literar al Științei tineretului“. Adevărul e că Școala de literatură „Mihai Eminescu“ ne-a reunit o vreme pe cei mai talentați tineri din tip superior. Mihail Sadoveanu, președintele monumental de pe atunci al Uniunii Scriitorilor, s-a pronunțat într-adevăr odă despre necesitatea și meritele ei, dar n-a făcut-o nici la deschiderea cursurilor, nici cu vreun alt prilej legat de activitatea acestei instituții.

Trebuie să spun că Nicolae Labis mi-a apărut ca un făcîndu, hitru bun de glume încă cîm zilele cînd trebla să susținem așa-zisul examen de admitere. Tîm minte că pe traseul pe care îl aveam de străbătut, uncoi cu tramvaiul 20 care intraea in parcul de la actualul restaurant „Doina“ de pe Kiseleff, animatorul întregului grup era poetul Nicolae Labis, căruia îi făneau hangul clișia leșeni cu care se cunoștea dinainte. Nu exagerez deloc dacă voi spune că in centrul acestei volostii pusești era parodia lui Nicolae Labis după A.E. Baconsky (Frasinii de la răscrucă), in care se epuina in maniera epocii:

Trece-o noapte, trece înc-o zi,
Lupta se ascute între clase,
Iar chiaburii se arată-a fi
Elemente tot mai dușmănoase...

Dacă omenirea s-a despărțit de trecutul ei rîzînd, parafrazînd am putea afirma că generația mea s-a despărțit de proletcultism și dogmatism, căruia nu le plășise cine știe ce tribut, rîzînd in hohote odată cu Nicolae Labis care avea să abordeze această problematică și in registrul grav, odată cu „Luca cu inerta“ ori și mai devreme cu poemul „Omul comun“. Dînd cazarului ceva al cazarului, trebuie să spun că la sfîrșitul anului 1952, desfășurîndu-se alegeri de deputați la diferite nivele, și virtutea noastră politică au fost puse la încercare prin diferite modalități, deși majoritatea dintre noi nu intrasem în viața votării. Pe de o parte, eram chemați să păzim in puterea nopții materialul electoral așezat pe străzile din preajma școlii

de alcool. Fapt e că eu pleasam mai devreme. Colegul Nicolae Labis, împreună cu o tânără poeză și ea studentă a Școlii de literatură, se întorseseră ceva mai tîrziu, pesemne după orele 24, intrînd in incinta respectivelor instituții prin str. Mihail Kogălniceanu, pe o poartă, pe care noi o lăsam intențional liberă pentru inițiativa. După ce s-au văzut in curtea Școlii de literatură, inainte de a pătrunde in clădire, au mai zăbovit la o masă de piatră de pe malul micului lac artificial decorativ, sărutîndu-se ca orice tineri care n-aveau mai mult de 18 ani. Fapt este că Labis o sărutase cam patînaș pe gît, lășîndu-se semnul că în anul următor, din perspectiva colegă dormind nîzai de semnele ce le avea, într-una din nopți a fost văzută de către o altă colegă, fostă activistă de U.T.M., femeie cam neluată in seamă de partea bărbătească. A fost de ajuns această repede și parșiva ochire pentru ca să se declanșeze tot ce am spus. Respectivă colegă dormind nîzai de semnele ce le avea, intra una din nopți a fost văzută de către această femeie, de-a dreptul apărătoare a moralității comuniste. Unul dintre pîmii care a fost însărcinat din partea conducerii școlii să-l interpeleze pe Labis am fost eu, care n-am putut deduce nimic in legătură cu pretinsele interzicții de viol. E drept, in dimineața, fiind foarte tînăr, m-am limitat, cum mi s-a și părut firesc, la o simplă întrebare: Băi cîrlane, căci așa îi spuneam lui Labis in intimitate, spune-mi, ai vrut să-l faci ceva? Ai, bă Nae, n-ai văzut ce i-am făcut?, am pupat-o mai cu foc și alt fapt explicabil la ora aceea și după mai multe sticle de bere.

Cu aceasta incidentul mi s-a părut încheiat, mai ales la cei 18 ani ai noștri, și am informat organizația de partid că nu se petrecuse nimic deosebit care să justifice o intervenție. Dar cel ce se încapătîna să susțină fantasmașoria lor (directorul I.M. Aldan), nemulțumit de „miopia mea politică“, au luat cercetările pe cont propriu, ajutînd de amintita colegă care pe deasupra făcea parte și din Comitetul U.T.M., din care mai făceau parte și alți clișia colegi, care după ani, in mod spontan, au făcut pe vitejii. Fapt este că pe baza unui referat întocmit nestatutar, ceea ce era pe deplin posibil pe atunci, in condițiile încălzirii decretismului de organizație, s-a organizat o sedință de sancționare a lui Nicolae Labis, care in plus mai avea și un vot de blam fiindcă își pierduse carnetul de membru al U.T.M., ceea ce îi agrava situația, după nentalitatea de atunci, noua sancțiune neputînd fi alta decît excluderea din organizație.

A urmat un simulacru de adunare generală. Cît privește sancțiunea, in condițiile de atunci explicate mai înainte, trebuie să spun că, exceptîndu-l pe criticul Lucian Raicu care s-a abținut de la vot, toți ceilalți participanți la adunare au aprobat propunerea referatului ca Nicolae Labis să fie exclus din U.T.M.

Situația aceasta practic neclară din punct de vedere organizatoric, căci nici in ur mediat superior nu s-a ocupat de noi in acel an, 1953, desfășurîndu-se la București și Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților, in toamnă, odată cu obișnuita reluare a cursurilor, într-o discuție telefonică pe care am purtat-o cu secrete

istorie în imagini a literaturii române contemporane

Văzut de
Ion Cucu

S-a sfîrșit din viață un mare romanist: Iorgu Iordan

Nicolae Mateescu, un prozator talentat, dar parcominos

Mircea Tomus, Romul Munteanu, Aurel Rău, Victor Felea in a colecție al scriitorilor

IN TRECĂT

Idilica și parșiva umbrelă

alcătura această ciudată, greu de mamevrat — cel puțin pentru mine — ați la plecare cit și la întorcerea această (neîncredîndu-se mai niciodată in pe-rimetru ușii) ați la deschidere, cit și la închidere, imi inspira spaimă, umilință și neîncredere.

Etse, de fapt, va fi vorba, și scrisa, despre umbrelă.

Imi provoacă spaimă poate și unde nu-i citi data, locul și numele inventatorului ei, cit și pentru faptul că ea poate (și s-a și întimplat de cîteva ori) să mă întepie in ochii urechi și să mă zgîrie pe obraji, odinioară frageți și rotunzi, prin terminățiile metalice și acroscite ale arcurilor care-i declanșează cupola orolitoare; mă umilește prin faptul că purtătorii ei are avantajul de a nu răspînde la salutul, fie che cordiale ori subalterne, iar după trecerea unei scurte averse de ploaie, cînd, strînsă și finută ca un baston, ei, purtătorul, capătă acruul unei pălării-necetei semetii și distinctiv.

Nu-mi prezintă încredere deoarece cu sau fără ea tot ploaie rîmîn, neștînd s-o miutesc cum trebuie, cit și prin aceea că o uit frecvent sau ea — infidelă — mă părăsește cu primul prilej.

O singură dată am găsit și eu o umbrelă în-ter-un local public, am plecat repede și trufas de acolo de teama revenirii posesorului care putea, firesc, să și-o revendice, îndreptățit și furios, am intrat in alt local unde am sărbătorit micul eveniment, am emis cîteva cugetări sălătare și cîtezătoare despre acest obiect. Am continuat aprins reflecțiile pe se strădă, uitînd școala atîrnată pe rezematărea unui scaun... dus...

Cugetările mele cînd înalt filozofice, cînd jos ancedotice și practic negociatoare se centrău — după cîte cotos și îndepărtat imi aduc aminte — in jurul dialogului jovial, ori tăios ironic dintre francezi și englezi despre umbrelă.

Funcțiile ei acuză pe cei de cîncolo de Canada, zis al Mineci, că o poartă din porții snoabe indiferent de vreme, iar ceilalți îi învinuiau pe cei aflați pe malul dimpotrivă al înainte amintitului Canal că nu poartă umbrelă sub pretext că cură se semîn și ploaie. Atoptuierii și Atoptuierii săi impace și înțeleasă.

Cu trecerea anilor, umbrela și-a înmulțit, diversificat, profilul și întrebunțările, fiind, ea, de ploaie, de soare ori de plajă, urcînd chiar pe scena teatrului in spectacole deobice dănașe și cîntate, ba s-a strecurat parșiv și subtil și in titlul unui film muzical cu coadă la casă. Acest soi de locuință lucrală umblătoare atît prin utilitate și necesitate, cit și datorită prestatiei imprumutate posesorului ei, este adeseori per-fid ademenitoare.

Deoarece o vizită caldă și ceremonioasă sub ea, făcută pe o vreme vîrșășă, este mai isplășit și mai anevoie de respins decît una lîngă volan, ori sub o streșină plîngătoare, iar dacă drumul e lung și conversația dibace se ajunge la idile durabile, ba uncoi, și la angajamente matrimoniale mai năz și mai durabile, și de aici încolo începe parșiva lovitură a umbrelă. Pentru că, dacă pe strădă ea are destinația precisă de a te feri de rușeri de nori, in spații casnice închise și fixe slujește dezlăturii și rușerii conotative și aprige de nervi și se află mai întodezaua la îndemînă.

Oricum, fie vremea bună, rea, umbrela își are viitorul asigurat, fie înalt arcuțit deasupra capului, fie închisă, purtată la picior, sau săgalnic și cochet înclinată in stînga ori in dreapta.

Printr-o judicioasă întrebunțare și economisăse — potrivit unui studiu miștos făcut de cineva cu o autoritate de necostat in materie — cam 14 (patrusprezece) pâlării. (Pe un sau pe lună, nu se precizează in studiu — eu inclîn să cred că pe an). Si își dovedește sporul de întrebunțări și înfălșări cu toată aparenta ei științare tehnică.

Deoarece — mă întorc, mă opres și citez iarăși din studiul de specialitate: „Este un număr din obiectele care s-au demodat cel mai puțin din la invenția lui Incoace, ca și rochia, alt aparat cu șapte...“ doar in ce privește bălul, durabile, și de cîteva ori o autoritate de necostat in materie — cam 14 (patrusprezece) pâlării. (Pe un sau pe lună, nu se precizează in studiu — eu inclîn să cred că pe an). Si își dovedește sporul de întrebunțări și înfălșări cu toată aparenta ei științare tehnică.

Deoarece — mă întorc, mă opres și citez iarăși din studiul de specialitate: „Este un număr din obiectele care s-au demodat cel mai puțin din la invenția lui Incoace, ca și rochia, alt aparat cu șapte...“ doar in ce privește bălul, durabile, și de cîteva ori o autoritate de necostat in materie — cam 14 (patrusprezece) pâlării. (Pe un sau pe lună, nu se precizează in studiu — eu inclîn să cred că pe an). Si își dovedește sporul de întrebunțări și înfălșări cu toată aparenta ei științare tehnică.

Nicolae Velea

Desen de Sabin Ștefanuț

Sate românești

nu știu dacă și alte ziare județene au asemenea inițiativă, după sufletul meu, de o înaltă semnificație, dar cotidianul de la Alba Iulia, UNIREA, apare săptămînal o pagină frumoasă intitulată „Popes duminical“. Se dedică o pagină cite unei comune sau sat din raza județului. Se implică istoria localității respective, se scot la lumină meșteșugurile caracteristice, se fac portretele oamenilor care s-au ridicat de-acolo, se dă o imagine deplină a realității contemporane.

„Astă vară, in concediu fiind la Alba Iulia, am fost și eu solicitat de bunii mei colegi de condei de la ziarul UNIREA să le scriu cîteva rânduri despre satul natal. Am făcut-o cu stringere de inimă, pentru că e vorba despre satul in care te-ai născut este egal cu a îți face o autobiografie. Nu întimplător mi-am început articolul cu propoziția că între dragostea de mamă și locul nașterii nu prea poți pune linii de deosebire. Cîntînd acum pagina respectivă, am aflat lucruri noi despre vechimea satului (atestat documentar in 1333) și că in Heugul meu natal vremea nu a „vremut“ după expresia filosofului, ci a „perpetuat“ necontenit.

„Dar nu vreau să alunec într-o pantă sentimentală. Inițiativa ziarului albaulian — repet, nu știu dacă-i singulară — are, după părerea mea, un rost care, generalizat, poate duce, in anul la o completă enciclopedie a tuturor localităților din țara noastră. Va veni cineva, un ins sau un colectiv, și va însușa — avînd de unde să însușeze.

Știu că la începutul secolului nostru a fost o inițiativă de a da monografiile ale localităților noastre — comune și sate — propusă, dacă nu mă înșel, de fostul mare ministru al educației, Spiru Haret. Mai înainte, Bogdan Petriceicu Hasdeu trimisese tuturor intelectualilor satelor un Chestionar, in vederea alcătuirii marelui său Dicționar, din care — după fișele aflate la Academia — se pot smulge și astăzi încă multe idmuriri ale obiceiurilor și vocabulelor limbii

noastre încă atîi de vii pînă mai ieri. Dimitrie Gusti a inițiat monografia lui modernă a satului românesc, realizată de echipa de specialiști. Cu și înțepitului, alcătuirii de Atlas lingvistice, școala lui Gusti a optat pe esenționale, pe cîteva localități din fiecare regiune. Toate foarte interesante, dar incomplete... Nuanțele, ca și elementele de rezistență, sar de unde nu te gîdești. Iată, Rășinari, Sibiuului, care l-a dat pe Goga și care are o bună monografie scrisă la începutul secolului, a dat un singur academician, pe cînd Săliștei aceluiași Sibiu a dat trei academicieni (mi se pare fapt unic pentru un sat).

„Dar nu este vorba de... performanțe.“ E vorba că fiecare comuna, sat și chiar cîtîn își are istoria lui, rezistența lui in vremuri, conștientizată in plan material și cultural. Faptul de a le relevea — fiecare cu sporul lui de generație — mi se pare neîndoielnic. Căci se dezvaluiește și se imbie un rezim pentru viitor. Toideată se afirmă „democrația“ noastră fără de limite și preconcepții. Satele românești, cum spunea in repetate rânduri Nicolae Iorga, sint așezămîntele de la care ne putem revendica noblețea stirpei.

„La G. Călinescu spunea că orașele noastre nu sint decît civilizarea fostelor sate-tîrguri din care nu ar trebui să lipsească bunul simț tradițional.

De aceea, și nu dînr-un criteriu subiectiv, salut inițiativa ziarului UNIREA.

Gheorghe Suciu

REMEMORĂRI

Singur în Mongolia (XVI)

in rîstimpul celor trei zile de răgaz data bîstînului pustnic, Marele Han au îndeluncicri ciudate. Se trezi in zori ca de obicei și după ce bău o carafă de ceai negru amestecat cu kumis porunci să fie pusă iurta imperială de orice persoană, venită cu trenuri oficiale, interzicînd pînă și primei sale soții, Bogdu, prezența in preajma lui.

Rămase o vreme gînditor pe tronul de aur meșterit de fărurii chineze sprînjîndu-și trupul puternic de săptarul pe care doi dragoni uliași înneau in virful labelelor un mîrgăritar de culoare portocalie. Palmele cu degete butucănoase se odîneau pe bastele filului reprezentînd doi lei furioși cu coamele zbrilite.

Stătea cu pleoapele lăstate peste trîntura strălucitoare și nu auzea decît gîfîitul ritmic al leopardului culcat la picioare și șuierul infuriat al șomului înfometat.

In fața lui, pe un covor roșu ca soarele desertului in amurg, întelputul kitai asczase de cu seară macheta unor munți prăpăstioși și goliași modelați in lut guben, inchipuînd lanțul Munților Altai, fișii lungi de nisip fin inchipuînd desertul, mici oglinzi de apă întrecîndul lacurile și, in depărtare, silueta unei cetăți cu metereze circulare.

Chiar de la picioarele tronului o armată de călăreți in miniatură, exemplar aliniată, aștepta parca un semnal nevăzut. In spatele acestei armate se zărea o imensă herghelie de cai.

Pe celălalt versant al Munților Altai înaintau in formă de săgeată alte două armate de cavalerie, cea a fiului său Djoci și a experimentatului general Subotai, cei viclean ca vulpea și fioros ca tigru.

Virful acestei săgeți era îndreptat, fără doar și poate, spre cetatea cu ziduri crenelate care nu era alta decît vestita capitală a Orientului, Samarkand.

Hanul era umit de perfecțiunea și migala modelelor și își zise că ele nu pot fi decît rodul și răbdarea unei minți de chinez.

Nu era într-o formă prea grozavă. După incursiunea prin capitala pe care n-o putea suferi,

nu știe dacă și alte ziare județene au asemenea inițiativă, după sufletul meu, de o înaltă semnificație, dar cotidianul de la Alba Iulia, UNIREA, apare săptămînal o pagină frumoasă intitulată „Popes duminical“. Se dedică o pagină cite unei comune sau sat din raza județului. Se implică istoria localității respective, se scot la lumină meșteșugurile caracteristice, se fac portretele oamenilor care s-au ridicat de-acolo, se dă o imagine deplină a realității contemporane.

„Astă vară, in concediu fiind la Alba Iulia, am fost și eu solicitat de bunii mei colegi de condei de la ziarul UNIREA să le scriu cîteva rânduri despre satul natal. Am făcut-o cu stringere de inimă, pentru că e vorba despre satul in care te-ai născut este egal cu a îți face o autobiografie. Nu întimplător mi-am început articolul cu propoziția că între dragostea de mamă și locul nașterii nu prea poți pune linii de deosebire. Cîntînd acum pagina respectivă, am aflat lucruri noi despre vechimea satului (atestat documentar in 1333) și că in Heugul meu natal vremea nu a „vremut“ după expresia filosofului, ci a „perpetuat“ necontenit.

„Dar nu vreau să alunec într-o pantă sentimentală. Inițiativa ziarului albaulian — repet, nu știu dacă-i singulară — are, după părerea mea, un rost care, generalizat, poate duce, in anul la o completă enciclopedie a tuturor localităților din țara noastră. Va veni cineva, un ins sau un colectiv, și va însușa — avînd de unde să însușeze.

Știu că la începutul secolului nostru a fost o inițiativă de a da monografiile ale localităților noastre — comune și sate — propusă, dacă nu mă înșel, de fostul mare ministru al educației, Spiru Haret. Mai înainte, Bogdan Petriceicu Hasdeu trimisese tuturor intelectualilor satelor un Chestionar, in vederea alcătuirii marelui său Dicționar, din care — după fișele aflate la Academia — se pot smulge și astăzi încă multe idmuriri ale obiceiurilor și vocabulelor limbii

noastre încă atîi de vii pînă mai ieri. Dimitrie Gusti a inițiat monografia lui modernă a satului românesc, realizată de echipa de specialiști. Cu și înțepitului, alcătuirii de Atlas lingvistice, școala lui Gusti a optat pe esenționale, pe cîteva localități din fiecare regiune. Toate foarte interesante, dar incomplete... Nuanțele, ca și elementele de rezistență, sar de unde nu te gîdești. Iată, Rășinari, Sibiuului, care l-a dat pe Goga și care are o bună monografie scrisă la începutul secolului, a dat un singur academician, pe cînd Săliștei aceluiași Sibiu a dat trei academicieni (mi se pare fapt unic pentru un sat).

„Dar nu este vorba de... performanțe.“ E vorba că fiecare comuna, sat și chiar cîtîn își are istoria lui, rezistența lui in vremuri, conștientizată in plan material și cultural. Faptul de a le relevea — fiecare cu sporul lui de generație — mi se pare neîndoielnic. Căci se dezvaluiește și se imbie un rezim pentru viitor. Toideată se afirmă „democrația“ noastră fără de limite și preconcepții. Satele românești, cum spunea in repetate rânduri Nicolae Iorga, sint așezămîntele de la care ne putem revendica noblețea stirpei.

„La G. Călinescu spunea că orașele noastre nu sint decît civilizarea fostelor sate-tîrguri din care nu ar trebui să lipsească bunul simț tradițional.

De aceea, și nu dînr-un criteriu subiectiv, salut inițiativa ziarului UNIREA.

Gheorghe Suciu

Fotografia de față a fost recuperată din albumul Asociației de prietenie Finlanda-România, krație amabilității secretarului acestei așezămînt, specialist in limba și literatură română, Seppo Siren. Aici ajunses, trimisă fiind de către academicienul Mihai Ralea, președintele de pe atunci al Institutului de relații culturale și științifice, imaginea fiind surprinsă la o manifestare dedicată operei finlandeze „Kalevala“, la Casa scriitorilor. In ultimul rând, al doilea din stînga, distingem pe Nicolae Labis, lîngă care, tot in stînga, se află poetul Tiberiu Ulan. Printre ocupanții bănelor din partea dreaptă se mai pot distinge mult regretatul istoric și critic literar Al. Oprea, directorul de pînă mai ieri al Muzeului literaturii române și al revistei „Manuscriptum“, poetul Dumitru Corbea ș.a.

Kiseleff, unde n era sediu. Pe de altă parte, aveam sarcina să facem propagandă candidaților inșcriși pe lista ce urma să fie aleasă, întregindu-ne in rîndurile celor care urmau să se controleze in listele de alegători.

Deși Labis participase la întregă această activitate, în să-i evoc dînr-o împrejurare anume, respectiv de la sezațiile literare, cu caracter politic pe care, in ziua alegerilor, le organizam ad-hoc in fața centrelor de vot. Nicolae Labis excela in acel an cu interpretarea energică a poeziei „Marșul comun“. Sîntuie și acum in memoria mea cadentele energice ale acestei poezii apărute post-mortem:

Nu vă chem in duritul darabanel,
Nu vă chem sub flămuri negre ca vulcanii,
Ci vă chem sub piscuri neumbrate,
Unde numai soarele și visele au pus piciorul.
Nu renunțăm la nimic,
Cîstîgînd viitorul!

Intrebarea pe care și-o pune și are să si-pună tot mai mult fiecare contemporan e cum recita Nicolae Labis? Intimplarea a făcut că in 1953, cînd abia terminas capodopera sa „Moartea căprioarei“, semnatul acestei evocări să-l însoțească de două ori la sezații literare: odată la Școala populară de artă, in festa clădire a Senatului sau mai recent a U.N.C.A.P., din Anghel Salgîny de lîngă Consiliul Popular al Capitalei.

Adevărul e că Nicolae Labis, in stilul său de a recita, era inimitabil. De aceea am și înțîlnit puțini recitatori-actori cu îndrăzneala de a-l recita. Cea mai aproape de Labis e acritia Violeta Andrei, care într-un miez de noapte a cîntremurat un cerc intim cu versurile lui Labis din „Moartea căprioarei“.

Si totuși, cum recita Labis? Îi rog pe moldoveni, indeosebi pe Eugen Mandric, să mă ierte dacă memoriole mea a înregistrat simplist pronunția lui Labis. Ceea ce mi-amîntres bine e că prima strofă paragraf debuta evocator, dramatic, de ti se făcea părul măciucă (transcriu oarecum fonetic):

Seșeta a ușis orice boare de vînt.
Soarele s-a topit și a curs pe pămînt.
A rămas cerul furtună și gol,
Ciuturile (sau Știuturile) scot din fîntînă nămol.

Peste păduri tot mai des focuri, focuri,
Danșează sălbatică, salanice jocuri.

Tabloul acesta evocator, de esență oarecum expresionistă, era urmat de o intrare într-un ton familiar, povestitor. Să tot fui profesor de limba română azi și să mă măiestria de a preda această capodoperă unică.

Dar constința mă obligă să ru trec sub tăcere o anume întrebare de la sfîșitul primului an al Școlii de literatură „Mihai Eminescu“, respectiv excluderea lui Nicolae Labis din U.T.M. Cum eram secretar al Comitetului acestei organizații de la Școala de literatură, faptele in mare imi sint binecunoscute cu atît mai mult cu cit acesta fusese unicul eveniment de o asemenea gravitate, care ne apare acum de-a dreptul ridicol.

Cum s-au întimplat lucrurile? Într-o simăbătă din luna iunie 1953, fuseserăm invitați mai mulți tineri scriitori la o reuniune culturală ce se ținea la Editura Tineretului in str. Nikos Belonias, unde se serviseră diferite gustări și bere. Printre invitați — număraserăm și eu și n-aș putea spune că s-a făcut exces cu consumul

de alcool. Fapt e că eu pleasam mai devreme. Colegul Nicolae Labis, împreună cu o tânără poeză și ea studentă a Școlii de literatură, se întorseseră ceva mai tîrziu, pesemne după orele 24, intrînd in incinta respectivelor instituții prin str. Mihail Kogălniceanu, pe o poartă, pe care noi o lăsam intențional liberă pentru inițiativa. După ce s-au văzut in curtea Școlii de literatură, inainte de a pătrunde in clădire, au mai zăbovit la o masă de piatră de pe malul micului lac artificial decorativ, sărutîndu-se ca orice tineri care n-aveau mai mult de 18 ani. Fapt este că Labis o sărutase cam patînaș pe gît, lășîndu-se semnul că în anul următor, din perspectiva colegă dormind nîzai de semnele ce le avea, într-una din nopți a fost văzută de către o altă colegă, fostă activistă de U.T.M., femeie cam neluată in seamă de partea bărbătească. A fost de ajuns această repede și parșiva ochire pentru ca să se declanșeze tot ce am spus. Respectivă colegă dormind nîzai de semnele ce le avea, intra una din nopți a fost văzută de către această femeie, de-a dreptul apărătoare a moralității comuniste. Unul dintre pîmii care a fost însărcinat din partea conducerii școlii să-l interpeleze pe Labis am fost eu, care n-am putut deduce nimic in legătură cu pretinsele interzicții de viol. E drept, in dimineața, fiind foarte tînăr, m-am limitat, cum mi s-a și părut firesc, la o simplă întrebare: Băi cîrlane, căci așa îi spuneam lui Labis in intimitate, spune-mi, ai vrut să-l faci ceva? Ai, bă Nae, n-ai văzut ce i-am făcut?, am pupat-o mai cu foc și alt fapt explicabil la ora aceea și după mai multe sticle de bere.

Cu aceasta incidentul mi s-a părut încheiat, mai ales la cei 18 ani ai noștri, și am informat organizația de partid că nu se petrecuse nimic deosebit care să justifice o intervenție. Dar cel ce se încapătîna să susțină fantasmașoria lor (directorul I.M. Aldan), nemulțumit de „miopia mea politică“, au luat cercetările pe cont propriu, ajutînd de amintita colegă care pe deasupra făcea parte și din Comitetul U.T.M., din care mai făceau parte și alți clișia colegi, care după ani, in mod spontan, au făcut pe vitejii. Fapt este că pe baza unui referat întocmit nestatutar, ceea ce era pe deplin posibil pe atunci, in condițiile încălzirii decretismului de organizație, s-a organizat o sedință de sancționare a lui Nicolae Labis, care in plus mai avea și un vot de blam fiindcă își pierduse carnetul de membru al U.T.M., ceea ce îi agrava situația, după nentalitatea de atunci, noua sancțiune neputînd fi alta decît excluderea din organizație.

A urmat un simulacru de adunare generală. Cît privește sancțiunea, in condițiile de atunci explicate mai înainte, trebuie să spun că, exceptîndu-l pe criticul Lucian Raicu care s-a abținut de la vot, toți ceilalți participanți la adunare au aprobat propunerea referatului ca Nicolae Labis să fie exclus din U.T.M.

Situația aceasta practic neclară din punct de vedere organizatoric, căci nici in ur mediat superior nu s-a ocupat de noi in acel an, 1953, desfășurîndu-se la București și Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților, in toamnă, odată cu obișnuita reluare a cursurilor, într-o discuție telefonică pe care am purtat-o cu secrete

de alcool. Fapt e că eu pleasam mai devreme. Colegul Nicolae Labis, împreună cu o tânără poeză și ea studentă a Școlii de literatură, se întorseseră ceva mai tîrziu, pesemne după orele 24, intrînd in incinta respectivelor instituții prin str. Mihail Kogălniceanu, pe o poartă, pe care noi o lăsam intențional liberă pentru inițiativa. După ce s-au văzut in curtea Școlii de literatură, inainte de a pătrunde in clădire, au mai zăbovit la o masă de piatră de pe malul micului lac artificial decorativ, sărutîndu-se ca orice tineri care n-aveau mai mult de 18 ani. Fapt este că Labis o sărutase cam patînaș pe gît, lășîndu-se semnul că în anul următor, din perspectiva colegă dormind nîzai de semnele ce le avea, într-una din nopți a fost văzută de către o altă colegă, fostă activistă de U.T.M., femeie cam neluată in seamă de partea bărbătească. A fost de ajuns această repede și parșiva ochire pentru ca să se declanșeze tot ce am spus. Respectivă colegă dormind nîzai de semnele ce le avea, intra una din nopți a fost văzută de către această femeie, de-a dreptul apărătoare a moralității comuniste. Unul dintre pîmii care a fost însărcinat din partea conducerii școlii să-l interpeleze pe Labis am fost eu, care n-am putut deduce nimic in legătură cu pretinsele interzicții de viol. E drept, in dimineața, fiind foarte tînăr, m-am limitat, cum mi s-a și părut firesc, la o simplă întrebare: Băi cîrlane, căci așa îi spuneam lui Labis in intimitate, spune-mi, ai vrut să-l faci ceva? Ai, bă Nae, n-ai văzut ce i-am făcut?, am pupat-o mai cu foc și alt fapt explicabil la ora aceea și după mai multe sticle de bere.

Cu aceasta incidentul mi s-a părut încheiat, mai ales la cei 18 ani ai noștri, și am informat organizația de partid că nu se petrecuse nimic deosebit care să justifice o intervenție. Dar cel ce se încapătîna să susțină fantasmașoria lor (directorul I.M. Aldan), nemulțumit de „miopia mea politică“, au luat cercetările pe cont propriu, ajutînd de amintita colegă care pe deasupra făcea parte și din Comitetul U.T.M., din care mai făceau parte și alți clișia colegi, care după ani, in mod spontan, au făcut pe vitejii. Fapt este că pe baza unui referat întocmit nestatutar, ceea ce era pe deplin posibil pe atunci, in condițiile încălzirii decretismului de organizație, s-a organizat o sedință de sancționare a lui Nicolae Labis, care in plus mai avea și un vot de blam fiindcă își pierduse carnetul de membru al U.T.M., ceea ce îi agrava situația, după nentalitatea de atunci, noua sancțiune neputînd fi alta decît excluderea din organizație.

A urmat un simulacru de adunare generală. Cît privește sancțiunea, in condițiile de atunci explicate mai înainte, trebuie să spun că, exceptîndu-l pe criticul Lucian Raicu care s-a abținut de la vot, toți ceilalți participanți la adunare au aprobat propunerea referatului ca Nicolae Labis să fie exclus din U.T.M.

Situația aceasta practic neclară din punct de vedere organizatoric, căci nici in ur mediat superior nu s-a ocupat de noi in acel an, 1953, desfășurîndu-se la București și Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților, in toamnă, odată cu obișnuita reluare a cursurilor, într-o discuție telefonică pe care am purtat-o cu secrete

de alcool. Fapt e că eu pleasam mai devreme. Colegul Nicolae Labis, împreună cu o tânără poeză și ea studentă a Școlii de literatură, se întorseseră ceva mai tîrziu, pesemne după

POSTA REDACTIEI de Ion Gheorghe

BARBU COSTIN: Această Antologie, Antologiar, în cap de capitol Postei de azi și la căpătul zilei av. de mine cu Deodată... Deodată te răpune bătrânețea și nu mai poți mișca / deodată stetele de țară verde / pălănd / ... / fata ta / orel de deșazăz înainte ca o margine de flă și laș un gol pe unde fug cuminte. Stai aplecat, cu spatele pe lume / și te anasă chiar un simolu nune / nevoie ai de vitamine și de fructe / și zeama lor o sorbi cu dintii rari / și dormi / și a-năze / pe perna cu cocosi brodiți / cîntînd o nesfîrșită deșteptare / **Ploua, ca o absență:** „In toamna aceea călduroasă, interminabilă / apele verze și-au retras pielea treptat / dezgolind șeztele hidro- / alba monstrilor de pe fundul rîului / care traversă bietul nostru orășel de iucioși / Obeșea a „Tot timpul plutesc în nemişcare / Deasupra peretele al de sare / Dedesubt — cerul neir de pămînt, / Mă intere pe-o parte-atîi cit sint. Prin conductele sâpate de ape de mare / nu se vede nici o pinză argintie în depărtare”. Decu, la următoarea întâlnire de fapt, nu putea să nu scoatem la soare, aruncînd-vă-n sus / hopa, mare, Barbu Costin — Constantin Buicuc!

MARIAN: Acest fragment: „Se zări atunci / o cununie albă / lăptoasă, pe cerul scintilelor / cununia de farmec / iapa își mai lînce o dată drobul de sare / iar orel de deșazăz / mai greu tot mai greu / se țiri la hirdual de apă / e gata masa / se auzi cu și mai hotărîtă cucerzător / vocea păjuri numai puțin / ... / cu trimisul crizantemelor vreo două insule / mai am de strîns clarificarea de fapt / și vin și în acum”. În celelalte atributele n-au fost, nici subiect absurd, urmușung, cum credeți.

PAVEL CRISTIAN: Ațiten: „O arțibă deschisă-n vînt / Desface alate gânduri, albe / zburînd în vînt, zburînd în gînd / Plutînd în ochii cu plănaze calde”.

YAIM COLOMAN: Acesta-l mai clar și cu oarece maturitate de gândire, „Tutera de sine”. Inesă instrumentata poetică lipsă: „M-ademe-nestă roua izvorului / și cumpăna de la fîntînă o tin. / Vreau să umolu cu dulceața seva / din tinărul rân răsărit / Cit spiritului meu va dănu / **HADA ION:** Da, dar merită mai multă trudă și băgare de seamă la cele cum ziceți.

și voi găsi adăpost în vis / Speranța visului meu va lumina clar pe cărarea ce duce o lumea? / **MANGUREA EMILIAN:** „Eu iubesc, tu iubesti / iubeste / noi iubim, voi ce naiba faceți? / toată lumea iubeste acum / iubirea-l iubibilă prin însăși iubire / (sic!) / Ea iubeste, iubeste iubind / tot ce-i de iubit / flori și pășăi și toamne și ierni / și ploii și ninsori și fluturi / și iubiri / Ea iubeste, el iubeste / și toți ei înă-nu s-au cunoscut / Ea iubeste aici, el iubeste dincolo / fiecare iubeste în altă parte / ... / Acesta-i motivul real / pentru care ei nu se vor cunoaște nicicînd”. Cum jucărie fără ceva mai acatării, de gînd sau zicere.

RODICA MARCU: Elegie în piața mare: „Un petec de verdeață pe scena lumii / sub cascadele de ploii, Vin largi valurii / de pe o pistă nevăzută / ... / Ne-nvîlul mal și încă de străli / Intr-un altar de roz, Miize / noaptea va crește mai mare peste / pinza de păianjen / ... / Iubește sacre și deocăruți năstite / Ochiul miilor ai lumini / Se îmbracă în haine de zăpădat / și scoată din adîncuri dureri nevolnice / și iubiri atomistuloare”. Si strofa: „Singurătatea plină de mireasma ei / ca un cer plin de văzduh / ... / Se lasă mișcînd noptii / peste simetria părului / peste nevrurile de metal ale primăverii”. Nu disprețuți melafora, ca ni se urcă degetele / Trimiteti.

LIVIA ARON: Niciuna! Dar tot bătăi la mașină și trimiteți.

MAXIMILIAN VLĂDESCU: Un Poem: „Vin rălăci / tinetele cu anli deschisi / mă duc rîul pe umăr / Sint cuporul în care stau la are / în răzămăzile orășului”. Si alt Poem: „Din lacrimă fac ulcior de lut / și string amurgul în el” — dar fără nici o putere de cuget sau zicere.

FLORESCU DUMITRU: Acestă fărîmătură de la mase încercată cu bucate rele: „Nu mă-mbrătișă, plînge iubita / De parfumul darurilor sint înmăsmăli”.

GABRIEL TANUL: Sunetul ce urmează, din Ciopotele dîmînței: „Vîntul intr-un lan de grîu / sună clopotele dîmînței / mlădiere / ... / cine mișcă firul de coarbă / cine tulbură liniștea, Trimiteti.

NICOLAE COANDE: Bateți la mașină și dați repede, ca aștea: Un tunet, cristallul / „Cei fără

cîntec să rălmîna pe loc / să-nvețe supunerea la bindele norme / și-o iluzie să se mai nască pen- / cel alungat / Fără lumină va trudi trandafirul / scapătă va singura garna drovotă / nime / să nu nască liman sau cetate, / un tunet tăcut și cristallul în oase / o, fericiți, cei alungati în eternitate: / **Neubiti!** „Noi n-am intrat niciodată / în grădiniile largi de la Alademos / unde umbra amezii / o stătuie în piatră / o zveltă idee areol scapătă / și fără săgeți? / nu e nici o mirare prea sinceră / să mai nască un scincot / ... / Să sărbătorim pe cei ce nu s-au mai născut / și ne visează încă”.

MARETE: MATEI: Vă răspundem la tot numele, vă stă bine, cu aceste trei: **Toamna trandafirilor:** „Spre miezul nopții / toamna mi-a bătut în geam / și mi-a roștit numele tău / Apoi o plecat / dar trandafirii au rămas înșingerați / și un vînt sălbatic / a poposit rîzînd la geamul meu / A sosit toamna / ... / A sosit toamna / și cal albi mai alergă pe cer / în coline de lumină / Umbra veri / și-nlăntuie pași / spre ruga din țară / Ploua bîntuie maramele de foc / ce flutură / pe dealuri, / frîmțitate de strigătură / zburătoare / ce se pierd pe cărări”. **Mulțumire:** „Se lasă cerul în boarea de vînt / în suflet pacea coboară / Pe altarul cu aripi de cînt / Un psalm iubirea-mi strecoară / Siele aprinse mă privesc / prinos de mulțumire / în lacrimi gîndului sopsesc / O rugă de-mplinire / Un sol trimis s-asculte / ruga / Cu haru-l, mir împarte / În marea de lumină / Si trece mai departe”. Vetustete, vetustete, la vîrstă jună!

CONSTANTIN M. DAMIAN: Aceștea și așa: **Simplitate:** „Știetușce cuvîntul / ... / lebedel rînte / eu / să mă nasc între / timp, ca să fie totul / mai simplu”; **Zidire:** „...Ne ascultăm de la / cele două capete ale pămîntului / vorbele plîndînd între / noi / cetatea e pe sfîrșite”. Altfel bătrînul Postas G.D. poate să aibă dreptate.

MIHAELA CHIREA: O lăstime ciudată ne pune pe gînduri, **Impresia în alb:** „Vîntul cald cu gust de prună / așteaptă rarele poteci / scum-pășarea în lună / vesmintele de boabe reci / somnul trezeste o boare / la robinet mai cure-ștop / clătia salta de răcoare / minu-ninsă-și ca un ploș / rupă scara se supune, țirziu cu alb te-ai învelit / acul de brad c-o rugăciune / descoace drumul liniștit”; **Fecerăstră închisă:** „Cîini vîntului își sună glasul / încă un tramvai / deralat / e-mbulzeală-n camera de dansuri / fructele se coc anticipat / case cu ferme-șoare pe spale / caută spre darul verii / ploșie sint doar iubiri uitate / poarta un altar de mingieri / drumul spre enigma-și albi pasul / norii rădăcini au în păduri / din pereli gabenelor coasuri / mal cad frunze, mal răsar lăstuni”; **Încă un ceas:** „De solzi în-talpa pînă / stringi

SANDRU COSTA

Discipolul serii

ea se oprea mereu cersîndu-și ochiul celor din jur

ea nu prima alceva dect ecoul acelu procesiuni continue

apoi își privea făcînd trupul, undeva... peste timp și ruga arborilor o scria în piele ca un supus discipol

se inserase peste aluviunile singelui și ea se oprea și nu se oprea

Echilibrul

aduceri aminte se dezleagă odată cu ploile acelu mileniu o lume cu ochii în dungi și mini crescute țară a prinde ceva...

doar sufletul își ține echilibrul peste lucrurile stierpe, necăutate, nevăzute de nimeni, intră nor și pămînt

palmele în znoap / scoți milul pentru cine / din mine beu un snop / țirziu găsesc și pomul / pe care nu-l încep / în ouă bate somnul / domestic și curat” / Mai trimiteți, să vedem ce pasăre-i răpășășoriată!

MARIUS CORABIE: Nu vreau: „Nu vreau să dorm, somnul / e preludiu marel tăceri / Si amintirile înoată prin memoria mea ca păstrăvii, spre amonte — / urcusul e greu, dar apele / limpezii și reci mă atîng”. Celelalte sint mai încredite, s-au așezat lor și se dăcimă.

PIRE PLOP: Aceste strofe, să nu vă strîngi: „Uităm de grîile ră-mese / pe undeva în colt de țară / de casa ce se-nmiresmase / cu flori-șire ce-o înnoarău / Plămînzii de viață și iubire / ne înăvărîm peste țirziu / pe noi cu miș și miș de țire / dar vedem de-apropie chipul / o nebunie cînd viața / eru la început de

doar urme ale unei nașeri ratate... ape stătute lucrează de zor... / urzeala acelu liniști atroce nechezul calilor, seara anilor

infumîrînd-o

Cina celor șapte inimi

uneori mă invită la cină deasupra orașului de crîni — cina celor șapte inimi sporovăiam și din cînd în cînd faceam cu ochii singurei ferestre cu geamul de lună bolnavă / pe unde fiecare dimineață arunca în colțul mesei aua unui inegal / la cina celor șapte inimi

Umbră rănilor

tu care pleci oriînd și oriînd uți că un singur pas este o ardere de mină și o fulgerare peste lucruri dragi o țară de aer cînt o plasă întîlnă din umbra rănilor — sărut înșelător ai piclii pe sine tu care pleci oriînd și oriînd ea un cuvînt spre victima altui cuvînt și neînțors dormi în zborul tău fără aer nu uita că la orice vîntătoare regăia un singur cerb se poate întoarce prin țevă puștii.

zare / cînd ne arden de doruri față / fiind pe plaja de la mare / Nu poți să uți de mal, de zile / de calda / dulcea armonie / de glasul tîm-șe copil / de tot ce-a fost, n-o să mai fie”. Va priveste. Si ce-o mai fi.

NICOLAESCU XANA: Nu! Mă bine bateți la mașină și după aceea la usa Postei.

EDUARD ICU: Ațiti, dar mai trimiteți: „Mi-e teamă unei, o mîntîna teamă / c-o să te prefaci în scemă / în alchimica, cu secul neotru / trîmînd de mers, / foarte strîns de-o imagine zveltă / galactic ozonul dă norii la val / cîntîni vîntului intră-n aeriă”. Dar noi nu ne speriem.

BOGDAN FLOREA: „Poți umbra cu canul ebul / prin conducte / înguricea”. Ar fi oareca patină la urme: de învațat meseria cuvîntului țare și curat. Altfel, rîu de noi țori.

Actualitatea romanului (II)

Urmare din pag. 1

sine și pentru sine, modernizarea devine altceva, se transformă în pot înlocui, oricît ai fi de interesant. Se pot obține și în felul acesta efecte inedite, se poate ajunge la o anumită soluțiere formală, numai că stralucirea obișnuită pe această cale (destul de lesnicioasă, de altele), tinînd mai degrabă de imitație, decît de creație, în ultima instanță, romanul, în ce spunea în legătură cu această problemă un cunoscut prozator latino-american, Fernando Alegria: „Romanul care depinde total de aparatul său tehnic pentru a exista dezvăluie un viciu fundamental: este lipsit de organele de creație, inamutabilă lui în fața stierii, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțelțarea, nu este reflexul lui însuși și, în această izolare, nu va intriza și se stingă.” (Antologia criticii literare hispano-americeană, pag. 172-173, Ed. Univers, 1986). Eșel din care am desprins acest citat se intitulează „Literatura și romanul” (da, chiar așa!), alții neștiindu-se să vorbească de revoluție, în raport cu literatura, străduindu-se, mai exact spus, să subordoneze tehnica literară evidențierii unor conțințuri noi, nu invers, cum au procedat și procedază sublimii noștri inovatori. De fapt, reformatorii acestui roman, în ultima instanță, romanul, înțel

Un coș cu flori

flora la chinezi înseamnă viața la chinezii. Nu există petale care să nu...

În Chengdu, între flori furong, se află Casa memorială a poetului Du Fu...

INSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE

După eliberarea locului restaurării și construcții de amploare, succesive, în anul 1952 și 1954...

Am trecut pragul - sfios, cu floarea drapostei mele de țară în suflet. Și pot spune: nu-l doare o casă, nu-l doare un loc...

sfințit va dăinui o mie de toamne; Casa de poezie va rămâne veșnic în posteritate.

Poporul chinez își prețuiește poezia ca pe măriș săi exponenți de spirit și credință. În același timp, acest popor este receptiv la creația artelor...

Ion Andreiță

REVISTA STRĂINĂ

DUPĂ UN SUCCES ENORM reputat în Polonia, romanul „Nebunie” al scriitorului polonez Jerzy Krzysstof...

ACUM CINCEZICI DE ANI a apărut prima editie a romanului „Pe arbele vântului”, celebra epopee a războiului Nordului...

CUNOSCUTUL SCRITOR ȘI PUBLICIST VEST-GERMAN Gunther Wallraff, a hotărât să părăsească R.F. Germania pentru a se stabili în Olanda...

SINN UND FORM (Conținut și formă) este dintr-o revistă care mai importante este profilul literar...

N-AR FI EXCLUS ca prin noul său film „The Color Purple” (Culoarea purpurie), Steven Spielberg să se transforme într-un regizor...

MARILE POET ȘI PROZATOR SOVIETIC RASUL GAMZATOV, (născut în Daghestan, scrie în limba avară)...

Sin POEZIA CHINEZĂ. CAI QIJIAO Perla. CHENG GUANGRUI Cutia de comori. AI QING Un nou punct de pornire. LIANG NAN Suferința iubirii poetului.

Marele zid chinezesc

Balcanice. RISTO RATKOVIĆ Icoana. Cum văd o femeie. Care-ți seamănă? Cenușiu părăsindu-l, pălărie-alburie...

SPORT. Rapidiști întilnindu-se... Mamă, Ișus Christos e afară, pe prispă casei noastre. „Iată văzut tu, puil mamei?”...

Premergătorii lui Mircea cel Mare. Urmare din pag. 1. mentană ci de tradiție sigură, care se poate bucura...

Luceafărul. Redactor șef: Nicolae Dan Frintelău. Mihail Ungheanu (redactor șef adjuncț), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție).

REDACTIA: București, Piața Ștefaniei nr. 1, tel. 17 32 09. ADMINISTRATIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50 74 95.

Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚII